

Lågt i tak vid GU

Var fjärde rädd för
att kritisera s 4

Dyr CD sågas

Slängdes pengarna
i sjön? s 6-7

En död dygd

Måttfullhet
oglamoröst s 22-23

Deprimerade män får tinnitus?

Kajsa-Mia Holgers ser samband mellan örontjut och nedstämdhet s 12-13

Innehåll

jun 2003

- 3 **Ny styrelse** vid Sahlgrenska akademien
- 3 **Ny säkerhetspolicy**
- 4 **Oro** för att yttra kritik
- 5 **Facken** syns dåligt
- 6-7 **CD utan avsändare**
- 8 **Vilken identitet** har GU?
- 9 **Chalmers** häftigare än GU?
- 10 **GU satsar** på etik
- 12-13 **Tinnitus** ett psykiskt problem?
- 14-15 **Examensutställningarna** är bättre varje år
- 16 **Göteborg** – en orgelstad
- 18 **Jan Ling** om USA och makten
- 19 **Det finns 21** sätt att sjunga en ballad
- 21 **Göran Bondjers** lämnar akademins styrelse
- 22-23 **Måttfullhet** inte längre någon dygd
- 24 **Bo Samuelsson** tar farväl

GU Journalen

GU JOURNALEN är en personaltidning från Göteborgs universitet

CHEFREDAKTÖR: Allan Eriksson, tjänstledig

BITRÄDANDE REDAKTÖR: Eva Lundgren/Tel: 773 1081
eva.lundgren@adm.gu.se

REPORTRAR: Lars Nicklason/Tel: 773 1014
lars.nicklason@adm.gu.se
Kajsa Asklöf/Tel: 773 5708
kajsa.asklof@adm.gu.se

FOTOGRAF: Göran Olofsson/Tel: 773 2929

LAYOUT/GRAFISK FORMGIVNING: Anders Eurén

ANSVARIG UTGIVARE: Siv Bondenäs Brink

STF ANSVARIG UTGIVARE: Åke Pettersson

MEDVERKANDE SKRIBENTER: Kerstin Norén, David Andersson, Jan Ling, Kjell Ingebretsen, Arne Wittlov, Martin Stenberg, Jonas Andersson

KORREKTUR: Britt Kihlman

ADRESS: GU Journalen, Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg. Fax 031-773 4354

E-POST: gu-journalen@gu.se

INTERNET: <http://www.gu.se/aktuellt/gu-journalen>

WEBBTIDNING: Mikael Stoltz

TRYCK: Elanders Novum, Göteborg.
Tidningen trycks på miljövänligt papper som uppfyller kraven för Svanenmärkning.

UPPLAGA: 6 200 ex

UTGIVNING: 6 nummer/år. Nästa GU Journal utkommer i mitten av september

MANUSSTOPP: 26 augusti 2003

ADRESSÄNDRING: Gör skriftlig anmälan till redaktionen. För obeställt material ansvaras ej. För ej signerat material ansvarar redaktionen. Citera gärna, men ange källan. ISSN 1402-9626

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

GU är fantastiskt

VI HAR NYLIGEN haft budgetdialog med utbildningsdepartementet. Under ca tre timmar gick vi tillsammans igenom verksamheten vid universitetet. Från departementet finns vissa givna ämnen, men universitetet ges också stora möjligheter att välja område. Ett tydligt budskap var att det inte finns mera pengar för 2004 och kanske inte för 2005. Snarast väntar besparingar. Även när det gäller utbildningsmålet "50% av en årskull" är det "på stället marsch". För oss som i viss utsträckning litat på budgetförutsättningar och prognoser innebär det att vi får minska ambitionerna, trots att vi, till skillnad från många andra, har tillgång till studenterna och dessutom inom de flesta områden. Trist!

Ett samtal med utbildningsutskottets vice ordförande nyligen visade dock att det finns engagemang och aktiviteter för ett ökat stöd till GU. Man måste konstatera att ansvariga på departementet var väl pålästa och kunniga i sak. Vi gick också därifrån med en känsla av att man hyste en stilla beundran för vårt arbete och visade nyfikenhet inför våra framtidsplaner. I många stycken kändes det som en lärande dialog. Själv minns jag särskilt en kommentar från statssekreteraren: "När det gäller kravet på förändringsarbete vid universitetet är jag inte orolig, särskilt med tanke på de många tillsynsändena." Dock, beröm är ok, men blir det något konkret av det? Tveksamt.

SJÄLV KÄNNER JAG, nu mer än någonsin, att GU är något alldeles fantastiskt. Vi är landets populäraste universitet, vi har en nobelpristagare och vi har mängder med internationellt erkänd frontforskning inom i stort sett alla vetenskapsområden. Allt detta beror självfallet inte på rektor utan på alla duktiga och engagerade anställda, allt från teknisk och administrativ personal till professorer, lärare och forskare. Det beror också, och kanske framför allt, på alla våra duktiga studenter som rekryterats till universitetet i konkurrens. Utan dem skulle rimligen universitetet sakta tyna bort. Dock, det handlar till sist om helheten, om hur anställda och studenter tillsammans inom universitetet och omvärlden, lokalt och globalt, fungerar och verkar ihop.

Jag har många gånger i tider av missmod funderat över varför det är så bråkigt och att vi även av omvärlden upplevs som stökiga med många interna strider. Vi är ju trots allt ett mycket framgångsrikt universitet. Självfallet är det så att den ibland påfrestade kritiska debatten ändå är en förutsättning för kreativitet, förändring och nyskapande. Ett alltför strömlinjeformat system blir ofta trist. En ibland något generösare attityd med beröm för bra saker skulle också, tror jag, befrämja kreativitet, förändring och nyskapande.

Mina sex år som rektor har varit som en berg-och-dalbana eller möjligen bungyjumping, beroende på tidsuppfattning,

med stunder av viktloshet och lycka och stunder av tyngd och missmod.

Många saker har emellertid varit roliga och känts tillfredsställande. Etablerandet av Sahlgrenska akademien med en ny värdvetenskaplig fakultet och tillkomsten av Hälsovetarbacken kommer säkert att bli framgångsrika för GU. Etablerandet av den konstnärliga fakulteten, den nu beslutade flytten av Pedagogien och den sammanhängande förändringen av lärarutbildningarna, är andra spännande projekt.

Bildandet av GMV (Göteborgs miljövetenskapliga centrum) tillsammans med Chalmers, har redan visat på Göteborgs ledande ställning såväl i Sverige som i Europa. Bildandet av IT-universitetet, även detta i samverkan med Chalmers, har också varit en framgång liksom Universitets-TV och Universitetets vecka. Arbetet med jämställdhets-, jämlikhets- och etikfrågor har varit engagerande även om vi har långt kvar att gå. Det finns mycket mer att nämna men utrymme fattas.

Jag har nu lekt "dekaner och vita" i sex år och känner klart att det är dags att byta hövding. För hövding behövs, kvinna eller man, som ges rimliga befogenheter att ratta detta skepp med lika många styrörer som fakulteter och några till. En decentraliserad struktur kräver en stark centralmakt för att ta ansvar för helheten. Det slutgiltiga ansvaret kan aldrig delegeras.

GUNNAR SVEDBERG är utsedd till ny hövding. Han är visserligen inte kvinna, men jag känner att det i övrigt är ett mycket gott val och jag önskar honom all framgång och lycka.

Sist men inte minst vill jag önska GU med dess studenter och anställda lycka till i framtiden! Tack för att jag har fått ha er och universitetet till "läns" de här åren.

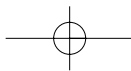
Ett särskilt tack vill jag rikta till mina närmaste medarbetare, ingen nämnd och ingen glömd.

Tack för mig och slut i rutan!

Bo Samuelsson

FOTO: GÖRAN OLOFSSON/GU

Kvinnor leder akademien

I samband med valet av Sahlgrenska akademins styrelse har den gemensamma valberedningen beslutat att föreslå Pam Fredman till "verkställande ledamot".

Nomineringen ligger dock utanför valberedningens uppdrag och hur den verkställande ledamoten formellt ska utses är oklart.

NÄR SAHLGRENSKA AKADEMIN väljer ny ledning försvinner presestjänsten. Istället är det tänkt att Göran Bondjers tidigare roll delas mellan en ordförande och en exekutiv chef (eller verkställande ledamot som valberedningen valt att kalla det). I slutet av maj utsåg rektor Christina Rogestam, vd vid Akademiska Hus, till ordförande och Ella Danielsson, lektor vid institutionen för omvårdnad, till vice ordförande i Sahlgrenska akademins styrelse. Nästa steg är att lärarna vid de tre fakulteterna utser övriga ledamöter i ett gemensamt val den 18 juni. Varje fakultets valberedning har föreslagit sina egna representanter: Medicinska fakulteten sex, Odontologiska fakulteten två och Vårdvetenskapliga fakulteten en. Dessutom utses ytterligare en extern ledamot (Christina Rogestam är den andre) av en fjärde gemensam valberedning. Det är denna, under ledning av professor Birgitta Strandvik, som också före-

slår Pam Fredman som verkställande ledamot.

– Vi är medvetna om att vi gör det utanför vårt uppdrag, men vi ansåg det viktigt för de demokratiska principerna att göra en markering. Man kan inte bara avskaffa preses utan att veta att någon ska ta över dennes uppgifter, säger Birgitta Strandvik.

Göran Bondjers, som själv förespråkade en uppdelning av presesrollen, sade i maj till Göteborgs-Posten att han gärna skulle se Pam Fredman som sin efterträdare eftersom de båda "delar de grundläggande idéerna bakom akademien". Birgitta Strandvik tycker också att Pam Fredman är ett bra val.

– Hon har varit pro-preses och är insatt. Vi har velat påpeka vikten av kontinuiteten.

Att en exekutiv chef behövs är självklart, men det kan både finnas fördelar och nackdelar med att dela upp presesrollen mellan två av Sahlgrenska akademins tre dekaner.

– Visst, det är bra att dela på arbetsbördan, men risken finns att ledarrollen blir otydlig, säger Staffan Edén, dekanus vid Medicinska fakulteten.

Hans kollega vid Odontologiska fakulteten, Gunnar Dahlén, tror också att det finns vissa risker med att dela upp ledarskapet.

– Sådana här konstellationer fungerar

ju i näringslivet så det borde fungera här också. Men vi väljer våra ledamöter demokratiskt och då är det inte säkert att det blir de som lämpar sig bäst som får jobben. Jag tror det hänger på personkemin, om det blir en tandem som fungerar.

PAM FREDMAN är alltså föreslagen, men det är inte helt säkert att hon blir verkställande ledamot. Till att börja med måste hon väljas in som ledamot i akademistyrelsen, vilket också medicinska fakultetens valberedning föreslagit. Det finns dock möjligheter för 297 röstberättigade att lämna andra namnförslag på verkställande ledamot.

– Det brukar dock alltid bli den sammansättning som valberedningen föreslår, säger Ulrika Lundin, byrådirektör på akademiförvaltningen.

Men tjänsten "verkställande direktör" eller exekutiv chef är ännu inte formellt fastställd och det blir upp till den nya akademistyrelsen att utforma den. Om det sedan blir akademistyrelsen eller rektor som utser vem som ska besitta den är oklart.

Lars Nicklason

Fotnot: Sahlgrenska akademins preses Göran Bondjers är inte föreslagen som ledamot i den nya akademistyrelsen.

Stölder kostar GU miljoner

En miljon kronor i kvartalet. Det är vad alla stölder kostar GU! Bara i materialkostnader.

Säkerhetsmedvetandet inom universitetet måste höjas, menar säkerhetschef Leif Bouvin. En ny säkerhetspolicy har därför tagits fram.

ANDRA HALVÅRET 2002 rapporterades 95 stölder vid GU. Värdet på det som stals (främst bärbara datorer, platta skärmar, videoprojektorer och kameror) beräknades till 1 789 000 kronor och skadegörelsen i samband med brotten till 184 000 kronor.

– Till det kommer också kostnader i arbetstid och obehag för den som drabbats, säger Leif Bouvin.

För två år sedan inrättade rektor en säkerhetsgrupp med representanter från samtliga fakulteter, Sahlgrenska akademien, gemensamma förvaltningen och studenterna. Sommaren 2002 startade den sitt arbete som under hösten och våren mest handlat om framtagandet av en ny gemensam säkerhetspolicy för Göteborgs universitet. I april fastställdes den av rektor.

– Policyn är övergripande och ska ge en

tydlig inriktning på universitetets säkerhetsarbete. Den ska också utgöra en grund för utarbetande av kompletterande riktlinjer inom olika delområden.

Vad säger den då? Jo, först och främst att säkerhetsarbetet ska bedrivas både för att värna om en trygg miljö och för att värna om materiella och immateriella värden. Vidare att "inriktningen på säkerhetsarbetet ska vara att förebygga risker och skada genom kostnadseffektiva lösningar inom områdena IT-säkerhet, fysisk säkerhet, personsäkerhet, administrativ säkerhet samt katastrof och krisberedskap. Policyn klargör också att "varje medarbetare och student har ansvar för att gällande säkerhetsrutiner tillämpas inom det egna ansvarsområdet" – En viktig punkt, menar Leif Bouvin.

– Det handlar om att förändra attityder. Vi lever inte i en skyddad värld längre. Dörrar måste låsas, fönster likaså. Dyker det upp okända personer frågar man dem om man kan hjälpa dem till rätta.

Leif Bouvin menar att vi slarvar med "det enkla säkerhetstänkandet" idag. Som exempel nämner han vad han såg när han följde med några av universitetets väktare ut en natt.

– Vid en fakultet gick fem universitetsanställda, var för sig, ut genom huvudporten. Ingen av dem kontrollerade att dörren gick igen ordentligt.

Men allt säkerhetstänkande är inte lika enkelt och självklart. Vad händer till exempel om Israels ambassadör föreläser vid Handelshögskolan? Han har förstas säkerhetsvakter med sig som skyddar honom. Men vem skyddar studenterna i salen intill? Bör den utrymmas?

ALLT FRÅN HUR sådana situationer ska hanteras till vilken läsningsstandard som ska vara acceptabel vid GU kommer att rymmas i de kompletterande riktlinjer som säkerhetsgruppen ska arbeta med framöver. Dessa kommer i sin tur att fungera som stöd till de egna riktlinjer som fakulteter och avdelningar sedan utarbetar.

– Det här är en långsiktig process som kommer att ta tid. Men det måste den få göra. Den förändrade hotbilden i samhället ökar kraven på att universitetet kan visa upp en tydlig viljeriktning och struktur för säkerhetsarbetet. Det är också en imagefråga.

Lars Nicklason

Notiser

David Turner ny dekanus

FRÅN OCH MED 1 JULI är David Turner, professor vid avdelningen för analytisk och marin kemi, dekanus vid Naturvetenskapliga fakulteten. Han efterträder Stefan Nilsson som varit dekanus i sex år.

När David Turner blir dekanus är det nästan exakt på dagen tio år sedan han kom till Göteborg och Naturvetenskapliga fakulteten.

– Jag kom då från Plymouth Marine Laboratory i England där jag arbetade som gruppleadare.

Vid GU är han sedan några år föreståndare för Göteborgs universitets marina forskningscentrum.

Erfarenheterna därifrån – med mycket gränsöverskridande arbete mellan institutionerna – tar han med sig i dekanusrollen.

– En av de saker som är viktigt att förstärka är fakultetens identitet gentemot omvärlden. Vi har stora problem med studentrekryteringen och vi måste försöka nå ut till skolor och lärare.

Intresset för naturvetenskap måste skapas tidigt hos barnen.

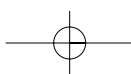
En förutsättning för en bra extern marknadsföring är att kommunikationen fungerar internt, menar David Turner.

– Alla måste känna sig delaktiga. Därför måste vi effektivisera kommunikationen mellan fakultetsledningen och de olika delarna. Det är en viktig del i identitetsbildningen och en mycket svår sak vid ett diversifierat universitet som GU.

En viktig markering för att man ska ta identitet och imagearbetet på allvar är att nya prorektor, Jöran Bergh, biträdande professor vid avdelningen för matematik, får ett huvudansvar för detta.

En av de saker som är viktiga att förstärka är fakultetens identitet gentemot omvärlden, säger David Turner, blivande dekanus vid Naturvetenskapliga fakulteten.

Notiser

Stipendium till arbetaruppsatser

CENTRUM FÖR arbetarkultur har för första gången delat ut två stipendier för uppsatser inom ämnet arbetarkultur. Stipendierna är på 2 500 kronor och har tilldelas Anita Beckman för uppsatserna "Emilio, Franca och Gilberto – tre italienska SKF-arbetare berättar" och "Estländska textilarbetare i Lindome" samt till Björn Ohlsson för uppsatserna "Att arbeta på Pripps" och "Varven som försvann".

– Min uppsats om textilarbetare finns i två versioner, en teoretisk och en mer populär med många bilder från textilarbetarnas familjealbum, berättar Anita Beckman. Den teoretiska uppsatsen har det kommunala projektet *Göteborgska Tidsspeglar* publicerat på nätet och den populära versionen finns att köpa i Mölndals museums butik. Att det man skriver inte bara hamnar längst bak i ett arkiv utan når ut till människor känns förstas väldigt roligt.

Även Björn Ohlssons uppsatser finns att läsa på Göteborgska Tidsspeglars hemsida.

Centrum för arbetarkultur kommer att dela ut stipendium för arbetaruppsatser två gånger per år. Alla som är verksamma vid GU är välkomna att lämna bidrag.

– Uppsatserna ska handla om arbetarkultur i väldigt bred mening, berättar Birgitta Skarin Frykman som är sekreterare för Centrum för arbetarkultur. Det kan handla om arbetarhistoria, familj och fritid, arbetarlitteratur, segregation, boende, politik och så vidare. Sista dag att skicka in en uppsats är 31 augusti.

Uppsatser skickas till Centrum för arbetarkultur, c/o Etnologiska institutionen, Göteborgs universitet, Box 200, 405 30 Göteborg.

Centrum för arbetarkultur drivs gemensamt av ABF Göteborg, Arbetarföreningen i Göteborg, LO-distriktet i Göteborg och Göteborgs universitet. Det är en intresseförening och ett samarbetsorgan för att befrämja insamlande och spridning av kunskap om arbetarkultur.

GUS och FFS får nya ledningar

JOHANNA MATTSSON blir ny ordförande efter Adrian Nählinder för Göteborgs universitets studentkårer, GUS, för år 2003/2004.

Också Filosofiska fakulteternas studentkår, FFS, får ny ledning. Ny ordförande blir Pär Wiktorson från samhällsvetenskaplig samling. Han efterträder Lotta Ljungquist som avgår den 30 juni.

Lågt i tak vid GU

I GU:s vision talas det om "ett fritt och demokratiskt universitet" och "en fri akademi med högt i tak".

Det är långt kvar dit.

Enligt GU:s nya arbetsmiljöundersökning tror mer än var fjärde anställd att de skulle få en försämrad ställning på arbetsplatsen om de framförde kritiska synpunkter.

JÄMFÖR MAN MED EN annan undersökning är det ungefär lika lågt i tak vid GU som i kommunsektorn. Det har förvånat Stefan Szücs, forskare vid Centrum för forskning om offentlig sektor, CEFOS.

– Det borde inte vara så. En organisation som lär ut kritiskt tänkande skall väl också vara öppen för kritik?

Vid GU är man inte bara rädd för att riskera en försämrad ställning – en ännu större grupp, 36 procent, tror också att de skulle mötas av ovilja från sina chefer om

– Man måste öppna dörren. Personalinflytande är grunden till allt; socialt stöd, ett gott arbetsklimat. Om fler fick vara med och bestämma hade det varit svårare att upprätthålla en oro för att yttra sig kritiskt. Den kanske botten i en kollektiv inbillning, men faktum är att många verkar känna ett reellt hot.

VAD SOM PEKAR på det är att riskerna man utsätter sig för vid frispråkighet upplevs som ungefär lika stor över hela organisationen. Däremot varierar oron kring att framföra kritik i offentliga sammanhang mellan olika fakulteter och personalgrupper. Lågst i tak tycks det vara vid konstnärliga fakulteten och bland bibliotekspersonal. Inom konstnärliga fakulteten kan oron kopplas till en ännu starkare oro för nedskärningar och omorganisationer Hos bibliotekspersonal finns det dock inget som talar för att man borde vara särskilt orolig för att framföra kritik

– Nej, här har ledningens reaktioner visat att det inte är populärt att ha en avvikande syn. Kollegor emellan pratas det, men annars är det bäst att hålla tyst. En informatör anställdes nyligen. I sitt första nyhetsbrev skrev hon: "Varför är det så tyst på UB?". Det är ganska talande, säger en bibliotekarie som vill vara anonym.

Hon nämner en rad exempel på förändringar som genomförts utan att personalen fått gehör för sina synpunkter.

– Cheferna är långt ifrån kärnverksamheten. Det är klart att det är enkelt att förändra när man slipper att stå i det själv.

En kollega, som också vill vara anonym, vittnar om samma saker.

– Jag tror att många känner igen sig i det här. I allmänhet är man rädd och vill inte göra sig känd som besvärlig. Även de yngre som kommer in anpassar sig snabbt.

Men vad kan egentligen hända om man säger sin mening?

– Man blir ju inte avskedad, men det

FOTO: GÖRAN OLSSON/GU

de framförde kritiska synpunkter eller resonemang.

– Förmodligen beror det på att gamla beslutsmodeller lever kvar från en tid då allt gick mycket långsammare. Idag har GU:s chefer kanske helt enkelt inte tid att ge det sociala stöd som är så viktigt för arbetsklimatet och modet för att uttala kritik, säger Stefan Szücs.

Han tror att makten måste spridas mer, menar att man inte längre bara kan säga att "det är så svårt att få folk att vara med i beslutsfattande organ". Arbetsmiljöundersökningen visar annat. Så mycket som en fjärdedel av personalen önskar att de fick vara med mer i beslutsfattande positioner. Över 40 procent av de anställda känner dock inte att ledningen uppmuntrar till sådant deltagande, och de 30 procent som tycker tvärtom är med stor sannolikhet de som redan ingår i beredande eller beslutande organ.

” Om fler fick vara med och bestämma hade det varit svårare att upprätthålla en oro för att yttra sig kritiskt. Den kanske botten i en kollektiv inbillning, men faktum är att många verkar känna ett reellt hot

– inom denna grupp är till exempel anställningsförhållandena tryggast. Så varför är de oroliga?

– Jag har ingen aning, men det ser inte bra ut. För att ta reda på det måste man gå vidare och undersöka problemen i den här gruppen.

Vid universitetsbiblioteket tycks man inte vara förvånad över betyget "lågt i tak".

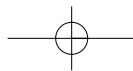
kan ju kännas obehagligt att stå till svars personligen även om man vet att hela personalen tycker så. Det finns de som försökt, men de tröttnar till slut. För det mesta får man ingen respons alls av ledningen eller så tillsätts en utredning och så händer ingenting, säger hon och tillägger:

– Nej, här behöver det öppnas upp, luft och ljus måste släppas in.

Skulle detta stämma överens med verkligheten är det bekymmersamt, menar överbibliotekarie Jon Erik Nordstrand. Men han är inte säker på att det är så.

– Andra undersökningar visar att det är trivsamt att arbeta på UB. Och väldigt få slutar här. Det är väl egentligen det bästa betyg man kan få. Men det är klart vi måste titta närmare på det här. Vi har redan påbörjat en diskussion.

Lars Nicklason

Få utnyttjar facket när de vill förändra

Två tredjedelar av alla GU-anställda har under det senaste året försökt förändra förhållanden vid den egna arbetsplatsen. Men endast åtta procent av dessa har försökt göra det genom att kontakta sin fackförening. Det visar GU:s nya arbetsmiljöundersökning.

Har facken spelat ut sin roll?

NÄR GU-ANSTÄLLDA vill påverka talar de, framför allt, informellt med sina kollegor och chefer. En del tar också upp frågan på personalmöten. Till facken vänder man sig dock sällan, förklarar Stefan Szücs, forskare vid Centrum för forskning om offentlig sektor, CEFOS, som arbetat med GU:s arbetsmiljöundersökning.

– Det är förvånande. Särskilt med tanke på att det främst är typiskt fackliga frågor som lönenivå och principer för lönesättning som man vill påverka.

Inom kommunsektorn är läget annorlunda. Enligt en tidigare undersökning tog 46 procent av alla förändringsbenägna kontakt med facken där.

– Inom GU verkar facken på centralnivå och kanske gör de ett bra jobb där. Men de borde också finnas ute på arbetsplatserna. Det skulle öka tryggheten och minska ryktesspridning och oro.

INGER WILGOTSON-LUNDH, SACO, håller med om att facken kunde synas bättre ute i organisationen, men att det varken finns tid eller resurser till det. Det betyder dock inte att facken spelat ut sin roll. Längtifrån.

– Vi har en oerhört stor betydelse fast kanske på ett annat sätt än tidigare. Idag tar en arbetstagarare i första hand kontakt med sin närmaste chef när han får problem. Det är naturligt. Dessutom finns lokala arbetsmiljöombud som kan biträda medlemmen på arbetsplatsen. Oss kontaktar man först när ett problem inte kan lösas genom dessa personer. Men det betyder inte att vi fått mindre att göra. Tvärtom. På senare år har det blivit oerhört mycket tuffare och vi är fullt upptagna av alla enskilda fall av uppsägningar, utbrändheter, konflikter och annat.

Bengt Furåker, professor vid sociologiska institutionen, tror inte heller att facken spelat ut sin roll vid GU. Möjligen har deras roll tunnats ut, funderar han.

– Det är inte lätt för dem att hävda sig i den akademiska miljön och genom åren har deras roll varit ganska blygsam. Löne- och anställningsfrågor är de förstås delaktiga i, men andra frågor hanteras direkt

på institutionsnivå eftersom de ofta kräver att man är vetenskapligt meriterad. Det går inte att jämföra fackens roller vid universitet respektive kommun.

Han tycker dock att åtta procent är en för låg siffra. Fackliga organisationer bör ha närmare kontakt med sina medlemmar än så.

– DET FINNS ETT representationsproblem, det är helt klart. Idag lever facken mer och mer sitt eget liv. Det är som med försäkringsbolag. Medlemmarna tar sin försäkring och så bryr man sig inte om försäkringsbolaget förrän det händer något.

Det kan ligga något i det, menar Inger Wilgotson-Lundh. Hon önskar att mer tid kunde ägnas åt den fackliga diskussionen med medlemmarna ute på arbetsplatserna. Men det kräver att fler engagerar sig och att ökade resurser tillförs de fackliga organisationerna.

– Det har blivit allt svårare att värva aktiva medlemmar. Få kommer på våra möten. Folk får mer och mer att göra och har svårt att avstå från den akademiska meriteringen. Vi konkurrerar ju med forskning och utbildning.

Eva Sjögren, OFR-s, menar att engagemanget framför allt är lägre bland yngre.

– Man har en lite felaktig och föräldrad syn på vad vi håller på med. Det är så över hela den fackliga rörelsen.

” Det är som med försäkringsbolag. Medlemmarna tar sin försäkring och så bryr man sig inte om försäkringsbolaget förrän det händer något.

Att så få som åtta procent kontaktar facken när de vill påverka förhållanden på sin arbetsplats tycker hon dock bara är positivt. Det betyder att medlemmar och arbetsgivare kommer väl överens och att de faktiskt klarar av att lösa de flesta frågorna själva.

– Jag ser det som en effekt av det arbete vi bedriver. Vi har länge verkat för att medlemmarna ska känna sig delaktiga på sina arbetsplatser. Det här återspeglar att man direkt med och påverkar.

Inger Wilgotson-Lundh håller med, men Lennart Olsson, SEKO, är inte lika

säker. Det kan vara så, menar han, men det kan också bero på andra saker. Kanske lutar man inte på facken, kanske tycker man inte att de klarar av att lösa någonting eller kanske är man rädd för att kontakta dem.

– Facket kan ha en negativ klang. Jag tror att det finns sådana tendenser från chefshåll här och där. ”Varför ska du vända dig till de där besvärliga typerna när du kan komma direkt till mig.”

Lennart Olsson tror att man måste sätta de åtta procenten i relation till huruvida anställda vid GU upplever att de får gehör för sina krav och önskemål.

ARBETSMILJÖUNDERSÖKNINGEN visar inte i vilken utsträckning GU:s anställda får gehör från facken, men väl hur man upplever gehöret för vissa frågor inom organisationen i stort. I frågor som rör det egna arbetet – upplägg, planering, arbetsmiljö – upplever man att man får stort gehör (60-70 procent), men när det gäller typiskt fackliga frågor som principer för lönesättning och lönenivå är det sämre (13-15 procent). Detta borde innebära att många har en anledning att kontakta sina fackliga organisationer.

– Istället har man lönesamtal och utvecklingssamtal med sina närmaste chefer, säger Stefan Szücs. Det fungerar ganska dåligt. Av de anställda har bara 57 procent haft lönesamtal och 53 procent haft utvecklingssamtal det senaste året. Och av dem tyckte ungefär en tredjedel att det inte var särskilt meningsfullt.

Kvaliteten på löne- och utvecklingssamtalen måste förbättras, menar Eva Sjögren.

– Tanken med dem är bra och det är faktiskt mycket fackens förtjänt att man numera har sådana inom GU. Att man inte har haft direkt kontakt med facket behöver alltså inte betyda att facken inte varit med och påverkat. Siffrorna i undersökningens måste tolkas med försiktighet.

Lars Nicklason

Fakta

De två artiklarna på detta uppslag baseras på de första resultaten av arbetsmiljöundersökningen. När den är färdigställd kommer undersökningen att publiceras i sin helhet på webben. De huvudsakliga resultaten kommer också att presenteras i en bilaga som följer med nästa nummer av GU Journalen, ute i september.

Notiser

Handels vann SM i ekonomi

VINNARE I ÅRETS upplaga av studenttävlingen SM i ekonomi blev ett lag från Handelshögskolan, bestående av Hans Johansson, Ola Krisell och Carl Granath. Tillsammans delar de på prissumman 75000 kr.

Finalen avgjordes i Umeå och föregicks av uttagningar bland ekonomistudenter på 17 universitet och högskolor runt om i landet. Efter en skriftlig kvalomgång gick fyra lag vidare till finalen där 20 frågor inom områdena marknadsföring och organisation, redovisning och finansiering, nationalekonomi samt allmän ekonomi besvarades muntligen.

GU populärast

GÖTEBORGS UNIVERSITET är populärast bland gymnasieskolans avgångselever. Det visar en urvalsundersökning som har gjorts av Statistiska centralbyrån.

På andra plats, tätt efter GU, kommer Lunds universitet. Tolv procent föredrar att studera på respektive lärosäte. Därefter följer Uppsala universitet med tio procent, Stockholms universitet med sju procent och Linköpings universitet med fem procent.

Ny ordförande för UFL

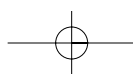
SVEN ENGSTRÖM, professor i farmaceutisk teknologi vid Chalmers, blir ny ordförande i UFL, Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning, den 1 juli.

Han är civilingenjör och har arbetat med läkemedel i tjugo år. Det är hans stora intresse för utbildningsfrågor, exempelvis förslaget till en ny gymnasieskola, som gjort att han först utsetts till extern ledamot av UFL och nu också blir ordförande.

– En stor fråga jag vill ägna mig åt är hur vi ska få fler lärare i NO-ämnen, förklarar Sven Engström. Särskilt när det gäller fysik och kemi är intresset väldigt lågt, vilket innebär ett problem för hela landet. Jag hoppas att jag med min bakgrund kan bidra med förbättringar.

För senaste nytt

GA IN PÅ www.gu.se/aktuell Nyhetssidan uppdateras dagligen. Tips: 11 juni styrelsesammanträde, 18 juni val till styrelsen för Sahlgrenska akademien.

Notiser

Direktsänd utfrågning

UNIVERSITETS-TV gör en direktsänd utfrågning av Gunnar Svedberg, universitetets nye rektor.

En panel, bestående av forskare och lärare, övrig personal samt studenter ställer frågor och Anette Carlsson från Universitets-TV är moderator.

Allt sänds direkt dels på universitetets kabel-TV-nät och dels på webben.

Utfrågningen kommer att äga rum i början av september.

Ny dekanus vid Humfak

CHRISTER AHLBERGER, professor i historia, blir från med 1 juli dekanus för Humanistiska fakulteten. Han efterträder Kerstin Norén som efter ett år som dekanus istället blir GU:s prorektor.

Christer Ahlberger har varit historiska institutionen trogen sedan han påbörjade forskarutbildningen 1983. I slutet av 80-talet disputerade han, i mitten av 90-talet blev han docent och i höstas befordrades han till professor.

– Social historia har varit mitt forskningsområde, men på senare tid har jag sysslat alltmer med kulturhistoriska spörsmål. Kort kan man säga att jag kombinerar ekonomiska, politiska och kulturella perspektiv när jag försöker förklara historien, säger Christer Ahlberger.

Som dekanus kommer han inte att kasta sig över massa saker eller genomföra reformer kring organisation och administration. Däremot tänker han jobba en del "utrikespolitiskt".

– Det är viktigt att utveckla samarbetet med universiteten i Oslo och Århus. Tillsammans tror jag vi kan hävda oss väl i framtiden.

Christer Ahlberger kommer också att arbeta för att alla på fakulteten får så drägliga villkor som möjligt.

– Och så finns ju en del latenta grejer att ta tag i. Småämnena till exempel. Vi får försöka hjälpas åt att hitta lösningar på det.

Prodekanus under den kommande mandatperioden blir Sally Boyd, professor i lingvistik.

BILD: UNIVERSITETS-TV

FOTO: GÖRAN WALLIN/OLOFSSON/IGI

Mördande reklam

– stjälp mer än hjälper

Det blir allt svårare att synas i informationsflödet. Inom GU är många därför beredda att betala för att "sticka ut".

Men att anlita dyra reklambyråer är långt ifrån en garanti för att det blir bra. En CD-rom som ska marknadsföra universitetets tre olika miljöprogram har väckt uppmärksamhet.

BREVLÄDORNA HOS dagens sista-års-gymnasister fylls flera gånger om med färgglada kataloger och trycksaker från universitet och högskolor. Budskapet är ett och det samma: "Kom hit, så får du kul. Samtidigt blir du vassast i världen". Inte särskilt nyskapande och, enligt många, inte heller särskilt effektivt. Så vad ska man göra för att synas? Något nytt förstås. Det var vad Handelshögskolan och Naturvetenskapliga fakulteten bad reklambyrån Logiken om när de skulle marknadsföra GU:s tre miljöprogram gemensamt.

Logiken, som gjort flera framgångsrika uppdrag åt GU tidigare, föreslog en CD-rom. En CD-rom blev det.

Under varen har den skickats hem till 8 000 gymnasister på samhälls- och naturvetarprogrammen och till alla studievägledare på landets gymnasieskolor. Allt de kunnat läsa på CD-omslaget är ett stort ? följt av "Fått många utbildningskataloger nyligen". Någon avsändare presenteras inte trots att GU:s grafiska profil tydliggör att minimikravet för allt informationsmaterial är att logotypen finns med och att det är viktigt att det framgår att det är Göteborgs universitet som är avsändare.

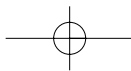
– Det underlag vi har om GU:s grafiska profil är ganska knapphändig, säger Calle Österberg, art director på Logiken.

– Där står ingenting om hur avsändaren ska presenteras på en CD-rom. GU har inte heller använt sig av mediet förut och frågan är hur riktlinjerna ska appliceras på det.

Kanske borde man dock ha rådfrågat informatörerna vid de egna fakulteterna om de grafiska riktlinjerna, erkänner lektor Göran Wallin — Naturvetenskapliga fakultetens representant i CD-projektet.

– Det är ett beklagligt misstag, men den här CD:n ska inte betraktas som något fullfjädrat utan mer som en grund att bygga vidare på. Gör vi en ny version nästa år kommer mycket att rättas till, säger Göran Wallin.

OCH DET GALLER inte bara logotyper och avsändarinformation – den som viker upp CD-omslaget och följer uppmaningen "spela upp skivan i din dator" får snart större problem. Åtminstone om han eller hon vill klicka sig fram eller ur presentationen. Det kan nämligen inte göras förrän ett fem minuter långt bildspel om miljöprogrammen är över. Lena Andersson, lärare vid institutionen för journalistik och masskommunikation, skruvar på sig när hon hör en och samma kvinnliga speaker-

röst – som för tankarna till stereotyp undervisningsfilm – välartikulerat och i vänlig ton läsa upp kommentarer från två kvinnor och en man i miljöbranschen.

– Varför får de inte prata själva? Man utnyttjar inte mediets möjligheter och levandegör personer. Det här känns som en trycksak i CD-format. Det är ett typiskt trycksakspråk utan direkt tilltal. Informationen är väldigt distansnerande, vilket definitivt inte är något sätt att nå ungdomar, säger Lena Andersson.

NÄR DET GÄLLER ungdomar måste man spela på känslor för att fånga intresset. CD-omslaget borde ha haft ett spännande mönster, en färg eller någon form av action, tycker Christel Copp, lärare i bildkommunikation vid GU.

– Om mina studenter hade gjort det här hade de fått göra om. När det stora fina universitet talar om att "vi vill ha just dig", ja då ska man förstås skylta med namnet. Den här CD:n skulle jag aldrig sätta in i min dator.

Christel Copp tycker också att CD:n, innehållsmässigt, missar sin målgrupp.

– Den här känns riktad mot betydligt äldre studenter som är insatta i universitetets värld. Då kanske det räcker med, som man har här, lite allmänna bilder på fin natur. Men 17-18 åringar undrar vad de kommer att möta. Varför finns inga bilder på studiemiljön? På Göteborg? På rektor eller lärare?

– Och språket, det är väldigt fladdrigt. I ena stycket är det tungt akademiskt för att i nästa vara käckt reklamspråk. Ett ledigt och levande språk hade varit förtjänstfullt.

Lena Andersson menar att man måste tänka sig för när man anlitar reklambyråer. De är ofta vana vid att sälja produkter, inte vid att gå ut med samhällsinformation. Därför måste man vara en bra beställare.

– Vill man göra annorlunda måste man veta själv vad man vill kommunicera

och inte bara gå på reklambyråernas linje. En bra idé är låta universitetets egna informatörer vara med i processen.

Eva Henricsson, ansvarig för GU:s centrala studieinformation, håller med.

– Idag vill inte eleverna ha presentationsmaterial hemskickat om de inte bitt om det. Det upplevs som oseriöst. Enligt en utvärdering av Högskoleverket vill de själva göra ett aktivt val.

Man måste tänka sig för när man anlitar reklambyråer. De är ofta vana vid att sälja produkter, inte vid att gå ut med samhällsinformation. Därför måste man vara en bra beställare.

Lena Andersson
Lärare vid institutionen för journalistik och masskommunikation

GU:s informationsavdelning gjorde själva den erfarenheten när man, tillsammans med Chalmers, GFS Studentservice och Göteborgs & Co, försökte marknadsföra Göteborg som studentstad för några år sedan. Man skapade ett magasin, *För dig som tänker plugga vidare*, och tryckte det i 85 000 ex – men få läste.

– Det var inget fel på det, förutom att eleverna inte var intresserade av sådan kringinformation. För dem räckte det med en saklig utbildningskatalog som de söker upp själva. Magasinet var helt enkelt en onödig produkt.

Och så förstås mycket dyrt. 500 000 kronor var den totala kostnaden. Miljöprogrammets CD-rom har också kostat en del – totalt 257 800 kronor inklusive material, tryckning och porto. Av dessa har Logiken tagit 118 000 kronor för utvecklandet av CD:n (vars innehåll man också lagt på en kampanjsida på webben). Något de uppger att de har

gjort – från idé till färdig produkt – under knappt två veckors arbetstid.

– På så kort tid hinner man inte göra en ordentlig analys av målgruppen och tillvägagångssättet. Det är det arbetet som tar mest tid och som är helt avgörande, säger Christel Copp.

Logikens Calle Österberg bekräftar att någon fullständig analys inte har gjorts, men att man både är van vid målgruppen och att arbeta för GU. Tiden har därför absolut varit tillräcklig.

– Det är ofta snabba puckar för oss. Texterna skrivs av professionella copywriters som är vana vid språket. Det är sällan det blir problem. Men samtidigt är vi bara underleverantörer och gör inget på eget bevåg. Så mycket hänger förstås på hur proffsig beställaren är. Är han oerfaren finns risken att han missar en del på vägen. Nu är det viktigt att en bra uppföljning görs.

För Göran Wallin är det dock självklart att tidsaspekten har spelat roll – något som måste avvägas när CD-romen bedöms.

– Med tanke på det tycker jag CD:n är bra. Fast det är klart att mycket kan förbättras, både vad gäller innehåll och utseende.

Den stora frågan är förstås om man lyckats öka rekryteringen bland de 8 000 studenter som fått CD-romen.

– När det gäller det totala söktrycket i vårens antagning så har vi inte fått någon tydlig uppgång. Men å andra sidan har många andra program tappat. Samtidigt tror jag inte man ska överdramatisera det här heller. Vi har lagt ut detta på en informationsbyrå för att få ett professionellt jobb gjort. Samtidigt är vi medvetna om att det inom informationsbranschen finns många åsikter om vad som är bra och dåligt. Slutligen är det dock mottagaren som avgör och under hösten kommer vi att göra en ordentlig uppföljning, berättar Göran Wallin.

Lars Nicklason

Notiser

Flera frågor olösta

GU:S NYE REKTOR, Gunnar Svedberg, verkar få en del olösta frågor att ta tag i.

Museion har ännu inte fått någon organisatorisk placering trots universitetsdirektör Björn Järburs löfte i årets första nummer av GU Journalen. "Museion ska inte ligga under rektor och under varen ska detta lösas. Det är självklart. En ny rektor ska inte behöva befatta sig med detta problem", sa han då. Vid Museion bedrivs forskning och sådan verksamhet kan endast fakultetsnämnder ansvara för.

Efter nästan ett år i hemlöshet har inte heller Seniorpoolen ännu fått något tak över huvudet. Efter att ha tröttnat på "den inkompetens och arrogans" som präglat rektorsämbetets hantering av ärendet har Seniorpoolen lämnat in en besvärsskrivelse till universitetsstyrelsen.

För att underlätta samarbetet över fakultetsgränserna har det tidigare också utlovats en ändring av regelverket. Det har inte skett ännu.

Learning to change the world

PÅ UPPTÄG AV regeringen anordnas en internationell konferens om utbildning för en hållbar utveckling den 5-7 maj nästa år i Göteborg. Målet för konferensen är att samla experter från hela världen för att undersöka, kommunicera och forma framtiden för utbildning och lärande kring hållbar utveckling.

I tre dagar kommer representanter från alla olika utbildningsnivåer, från förskola till universitet, vuxenutbildning och folkbildning att samlas i Göteborg. Erfarenheter och idéer från jordens alla hörn kommer att debatteras inom konferensens rammar.

För arrangemanget står Göteborgs universitet och Chalmers genom Göteborgs miljövetenskapliga centrum, Göteborgs stad, Universeum och Utbildningsdepartementet.

Ytterst ansvarig är den kommitté som regeringen beslutat tillsätta för att kartlägga och analysera hur utbildningssystem på alla nivåer arbetar för ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling.

I kommittén ingår bland andra Bo Samuelsson, Helen Bergsten, miljösamordnare på GMV samt Anna Nilsson-Ehle, programansvarig på Universeum.

– Konferensen innebär en konsekvens av det arbete som startade i samband med konferensen under EU-toppmötet, då vi överlämnade ett erbjudande till Göran Persson om att ordna en sådan här aktivitet, berättar rektor Bo Samuelsson. Många begivenheter kommer att erbjudas och skolorna i regionen kommer att inbjudas att delta.

Kerstin Norén ny prorektor

Kerstin Norén lämnar uppdraget som dekanus för Humanistiska fakulteten och blir prorektor för Göteborgs universitet.

– Jag är intresserad av alla typer av samarbeten, mellan fakulteterna och med samhället i övrigt, säger Kerstin Norén, som också gärna vill förbättra kontakterna med beslutsfattarna i Stockholm.

KERSTIN NORÉN kommer att vara prorektor på femtio procent, och ägna övrig tid åt forskning och handledning. Hon kommer inte att ha ett eget ansvarsområde utan i stället fungera som rektors ställföre-

trädare. Liksom Gunnar Svedberg tillträder hon den första juli men börjar lite i smyg redan den 12 juni, då hon åker till Stockholm i stället för Birgitta Skarin Frykman för ett möte om nätuniversitetet.

– Att vara prorektor innebär att man får träffa folk från hela universitetet och det tycker jag ska bli oerhört intressant, förklarar Kerstin Norén. Det är ett väldigt ansvar och det finns förstås mycket inom GU som jag inte känner till. Jag kommer att ha en hel del samtal med avgående prorektor Birgitta Skarin Frykman och med Bo Samuelsson om hur man bör jobba och vad som kan vara bra att veta.

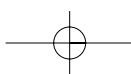
Olika typer av samarbeten inom och

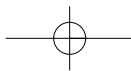
utom universitetet samt möjligheter att sammanföra människor hör till de områden som intresserar Kerstin Norén.

– Jag är inte ute efter att styra kontaktskapandet men vill däremot gärna hjälpa till. Samarbete på olika plan är viktigt för mig personligen men också för universitetets utveckling.

Huruvida ytterligare prorektorer kommer att tillsättas är ännu inte bestämt.

– Jag vill gärna ha en utvidgad grupp kring rektor med flera prorektorer eller vad man nu vill kalla dem. Men hur det blir med den saken bestäms först till hösten när Gunnar Svedberg tillträtt.

Identitet och image ger GU tydlig profil

Mitt i staden, mitt i debatten
Öppet mot omvärlden och för olika idéer
Många vetenskaper i kreativ samverkan
Forskning och utbildning i samspel
Verkar för det hållbara samhället
Ett av de stora i Europa

DETTA ÄR VAD projektgruppen för identitet och image kommit fram till som GU:s eftersträvade profil. Gruppen, som sedan januari 2002 arbetat på projektet "identitet och image – ett led i varumärkesbyggande för Göteborgs universitet", lämnade den 11 juni sitt förslag på slutdokument till styrelsen som fattar beslut i augusti.

– Projektgruppen för identitet och image har följt principen att först gå igenom vad vi själva uppfattar som vår identitet, berättar Lennart Weibull som är ordförande i gruppen. Det vi kom fram till har vi i en första omgång diskuterat med dekanerna och haft ute på remiss på fakulteterna. Vi har sedan frågat opinionsledare i landet, anställda, befolkningen i Västra Götaland och studenterna vad de har för syn på GU. Allt detta ligger till grund för det dokument vi presenterat för ännu en remissrunda och som nu, efter vissa förändringar, lagts fram för styrelsen.

Vikten av samverkan inom ett stort och brett universitet betonas ännu mer i det nya dokumentet medan bredden som egenvärde tonats ner.

– Bredd är något som många universitetet lyfter fram, vi vill i stället framhålla att samverkan är bred inom GU. Vi betonar också att universitetet finns mitt i staden och är öppet mot samhället.

Att universitetet har en gemensam identitet får inte innebära hinder för att olika delar profilerar sig, påpekas det i dokumentet. Men splittringstendenser bör undvikas.

– HANDELSHÖGSKOLAN och Sahlgrenska akademien vill gärna värna om sin profil, bland annat för att det kan vara ett sätt att dra till sig externa medel, medan man inom statsvetenskap, socialt arbete och flera humanistiska ämnen kanske inte uppfattar fakultetstillhörigheten som så viktig. Skilda delar av GU har olika förutsättningar och att de har olika syn på sina roller är helt i sin ordning.

Man betonar även att profileringen inte bara får bli ord utan också måste komma till uttryck i organisation, ledningsstil, fysisk miljö och rutiner.

– Syftet med det vi gjort har varit att åstadkomma

en plattform. Sedan följer ett långsiktigt arbete, både inom organisationen och utåt mot externa relationer.

Profileringsarbetet föreslås nu gå vidare i tre steg: till hösten ska en översyn över universitetets organisation göras för att se om den motsvarar kraven på samverkan, öppenhet och samspel mellan forskning och utbildning. Ledningsstruktur och fysiska miljöer ska också granskas.

Under varen 2004 föreslås en genomgång av universitetets rutiner och ritualer och en utformning av en kommunikationsplan för att möjliggöra för universitetets olika delar att profilera sig utan att helheten går förlorad. Olika former för samverkan inom universitetet ska också prövas.

Till hösten 2004 är tanken att det ska vara dags att lansera GU utifrån den framtagna profilen och kommunikationsplanen.

Men aktiviteterna för att stärka universitetets gemensamma profil ska fortsätta.

Eva Lundgren

Barnkonventionen berör

HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Solveig Hägglund, professor i pedagogik, Karlstads universitet

– Att informera och undervisa om barns och vuxnas fri- och rättigheter ingår i universitetets uppdrag. Universitet ska även utveckla och fördjupa kunskap om människors samhälleliga och politiska villkor och rättigheter. Därför ingår forskning om FN:s barnkonvention också i uppdraget. Genom detta kan barns rättigheter så småningom utvecklas till ett eget, självständigt kunskapsområde som på olika sätt kan integreras i högre utbildning.

– Då kan också en ibland sentimental och tom retorik omkring den lilla människans betydelse balanseras med ett substansiellt innehåll. Ett innehåll som är meningsfullt för såväl blivande lärare och socialarbetare som ingenjörer och ekonomer.

Arleta Dominiuk, juristikstudent, Södertörns högskola

– Jag tycker att det är oerhört viktigt att man tar upp Barnkonventionen i olika utbildningar. När jag läste en kurs om mänskliga rättigheter så hade vi en gästföreläsare från Röda korset som pratade om Barnkonventionen. Men det är inte tillräckligt.

– Det gäller särskilt när man utbildar sig till ett yrke där man kommer att arbeta med barn. Lärare, psykologer och jurister behöver till exempel veta mer om vad Barnkonventionen är och vilka rättigheter barn har. Det borde ingå automatiskt i deras utbildning.

Erik Lundberg, industriell ekonomi, Chalmers

– På min utbildning där företagsledning ofta kommer upp inser man att etiska frågor är väldigt viktiga. Även om man inte arbetar direkt mot barn är sådana frågor intressanta. För företag är dessutom ryktet mycket betydelsefullt.

– Företagsledningen har det yttersta ansvaret för företaget och då borde etiska frågor vara oerhört relevanta. Att arbeta med en underleverantör som sysslar med barnarbete ger väldigt dålig PR. Då är det bra att känna till Barnkonventionen och bara arbeta med företag som följer den.

Anna Davidson, förskollärare, Lärarhögskolan i Stockholm

– Det är lätt att tänka på utländska barn som far illa i första hand när det pratas om Barnkonventionen, men det handlar om svenska barn också. Alla barn ska må bra och detta borde få en större roll, bland annat i min utbildning.

– Jag skulle gärna se att man i någon form tog upp Barnkonventionen, men det ska inte handla om att plöja igenom en bunt papper. För att resultatet ska bli det bästa så ska man diskutera och verkligen bearbeta Barnkonventionen.

Barnkonventionen

FN antog Barnkonventionen 20 november 1989. I Sverige trädde konventionen i kraft 2 september 1990.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som utgår från barns rättigheter. Enligt konventionen är barn en utsatt grupp som behöver omvårdnad och skydd. Genom konventionen får de grundläggande medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som baseras på fyra grundprinciper:

- Barnet har rätt till likvärdiga villkor.
- Barnets bästa ska tas hänsyn till vid alla beslut.
- Barnet har rätt till liv och utveckling.
- Barnet har rätt att säga sin mening och få den respekterad.

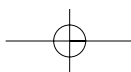
Hitills har 191 av FN:s medlemsstater anslutit sig till Barnkonventionen. Endast USA och Somalia står utanför.

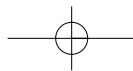
Antologi om Barnkonventionen

Högskoleverket har tagit fram antologin *FN:s barnkonvention angår högskolan* (2003:6 R).

Antologin tar upp Barnkonventionens användning inom några av högskolans utbildningar. Den tar också upp hur universitet och högskolor kan förhålla sig till konventionen och på vilket sätt den angår högskolan.

Beställ den via e-post order@hsv.se, på tfn 08-795 23 45 eller ladda ned den på www.hsv.se.

Chalmers syns mer än GU

FOTO: GÖRAN OLOFSSON/GU

Säg Chalmers. Säg sedan Göteborgs universitet. Vilket ligger bäst i munnen?

Förmodligen Chalmers. Varför skulle så många annars säga Chalmers när de egentligen menar Göteborgs universitet?

Och vad betyder denna hopblandning för GU:s varumärke?

I VÄSTNYTT KALLADE man Bo Samuelsson för "Chalmers före detta rektor". I G-P skrev man om "Chalmersforskare som kammat hem 40 miljoner kronor" till ett projekt som i själva verket var förlagt vid, ja, ni vet var. I Teknik och vetenskap blandade man ihop "Chalmers satsning på biovetenskap" med GU:s.

Dessa exempel representerar tyvärr inga undantag utan snarare en regel. När det talas om teknik och naturvetenskap i Göteborg slinker det där C-ordet nästan automatiskt in – något som irriterar många. En av dem är Margareta Wallin Peterson, vicedekanus vid Naturvetenskapliga fakulteten.

– Häromdagen åkte jag Paddan med en gästande kollega från Kanada. När vi passerade Lindholmen pratade guiden bara om Chalmers. Inget om GU eller IT-universitetet. Jag informerade IT-universitetets dekanus och GU:s informationschef om detta efteråt.

DET HANDLAR INTE OM fäfänga eller om mindervärdeskomplex, utan om identitet och image, menar Margareta Wallin Peterson. I ett längre perspektiv är det viktigt att Göteborgs universitet slipper att slå underifrån.

– Vi är beroende av att studenter väljer oss och av att vi får forskningsanslag. Därför måste vi synas. Det räcker inte med att bedriva en bra verksamhet. Den säljer sig inte själv.

Själv är hon på och "knuffar lite här och där" när det blir fel, men i det stora hela gör det varken från eller till. Ska GU:s varumärke stärkas måste en handlingsplan skapas centralt.

– Det handlar om attitydförändringar. Och sådant arbete kan inte göras underifrån. GU:s ledning måste ta tag i det här. Vi ska inte bedriva någon profilering

gentemot Chalmers, utan resonera med dem om hur GU kan profileras på ett bättre sätt.

En del förändringar är enkla att genomföra. Varför finns det till exempel ingen GU-flagga vid Chalmers huvudport? Varför står det chalmers.se i de GU-anställdas e-postadresser vid lärosätenas gemensamma institutioner?

” Att Chalmers får större uppmärksamhet beror enbart på att man har ett starkare varumärke. Inte på att man är bättre.

– PLATSEN OCH BYGGNADEN blir identiteten. Om en journalist åker till Chalmers för att bevaka ett seminarium som rör en av GU:s verksamheter så beskriver han den sedan, i sin artikel, som om den tillhörde Chalmers.

CG Claesson, journalist vid Göteborgs-Posten, bekräftar att det är så. Själv retade han upp de ansvariga vid GU:s program för naturvetenskaplig problemlösning när de arrangerade ett seminarium om 3G-master och eventuella hälsorisker. I artikeln fick Chalmers all credit.

– Jag beklagar det. Rätt ska givetvis vara rätt, men samtidigt är det, i sammanhanget, ganska ovidkommande om det är GU eller Chalmers som arrangerar. **Men om seminariet istället hade hållits i GU:s aula, hade journalister vinklat på GU då?**

– Ja, det är jag bergsäker på. Men jag tror att naturvetenskapliga seminarier med fördel hålls på Chalmers. Det gör sig bättre i den miljön, precis som andra ämnen gör sig bättre vid universitetet.

Arrangörerna av seminariet, professor Ann-Marie Pendrill och forskarassistent Torbjörn Lundh, hade faktiskt tankar på att lägga det på GU:s område – just för att undvika missförstånd.

Men istället valde man att skriva ett pressmedde-

lande som tydliggjorde att GU stod som arrangör.

– Det räckte alltså inte, vilket gör att man blir lite trött på det här. Vår ambition var att naturvetenskaplig problemlösning skulle få lite marknadsföring. Vi behöver det. Det har ju blivit svårare att rekrytera till fysikutbildningar, vilket drabbar oss hårdare än Chalmers, säger Ann-Marie Pendrill.

Torbjörn Lundh, som faktiskt är anställd av Chalmers vid gemensamma institutionen matematiska vetenskaper, menar att GU måste bli bättre på att lyfta fram sig själv.

– Från GU:s sida beskrev man naturvetenskaplig problemlösning som ett samarbete mellan GU och Chalmers. Det är kanske lite ostrategiskt. Det är faktiskt en GU-utbildning. Frågan är om Chalmers hade gjort på samma sätt. Det tror inte jag.

BODIL VESTERLUND, informationsansvarig på Chalmers, har också noterat att Chalmers namn ofta slår ut GU:s i media. Hon menar att det är på gott och ont.

– De tillfällen det händer något negativt som berör oss båda får också Chalmers ensamt skylta med sitt namn. Men visst, det mesta som skrivs om universitetsvärlden är positivt så i regel blir det en fjäder i hatten för oss.

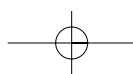
Att Chalmers får större uppmärksamhet beror enbart på att man har ett starkare varumärke. Inte på att man är bättre, menar Bodil Vesterlund.

– I marknadsföringssyfte är egennamn det bästa man kan ha. Vore jag journalist skulle jag också föredra ordet Chalmers framför stiltiga Gö-te-borgs-universitetet. Det finns nog inte så mycket att göra åt det, säger Bodil Vesterlund.

Däremot tycker hon att det är viktigt att man är medveten om detta på Chalmers.

– Jag vet att både rektor (Jan Erik Sundgren) och andra som samarbetar med GU är nogna med att poängtera GU:s medverkan när man presenterar olika gemensamma satsningar och forskningsrön. Vi försöker absolut inte rida på den här vägen, utan gör vad vi kan för att undvika att missförstånd uppstår.

Lars Nicklason

Etiska frågor behandlas i nytt råd

En unik etisk plattform för högskolans kontakt med det omgivande samhället – det har nu Göteborgs universitet startat tillsammans med övriga högskolor i Västsverige.

– Alla jag talat med håller med om att behovet av en etisk samtalspartner är stort, säger universitetskaplan Christina Stendahl.

DEN ARBETSGRUPP som på rektors uppdrag utarbetat förslaget om ett etiskt råd – Rådet för samverkansnormer – har, förutom Christina Stendahl, också bestått av före styrelseledamoten Monica Pahlsson samt Claes Beyer, advokat på Mannheimer Swartling Advokatbyrå och med erfarenhet av det arbetsätt rådet vill använda. Det etiska rådet, som består av två lärare samt en student från varje deltagande lärosäte, samt tre jurister och tre övriga medlemmar, har redan haft sitt första sammanträde.

FOTO: GÖRAN OJROSSON/IGI

– Till att börja med handlar det om en försöksverksamhet på tre år, berättar Christina Stendahl. Sedan ska rådet utvärderas och förhoppningen är att intresset ska visa sig stort, kanske så stort att även andra lärosäten i landet vill vara med.

Det rådet ska ägna sig åt är de problem som kan uppstå i högskolornas kontakt med det omgivande samhället, inte interna frågor som bara rör förhållanden inom ett enskilt lärosäte.

– Vi tänker inte ställa upp en massa regler om hur saker och ting ska skötas utan i stället utgå från konkreta svårigheter som faktiskt uppstått, behandla dem i särskilt tillsatta grupper och sedan komma med ett yttrande. På så sätt får vi så småningom en uppsättning fall att utgå från när nya ärenden dyker upp. Det är viktigt att påpeka att vår funktion kommer att vara rådgivande, inte tvingande. Folk vill ju veta hur man ska göra så att det blir rätt. Finns det en kvalificerad grupp man kan rådfråga ger det en trygghet när man ska fatta beslut eller gå vidare med en verksamhet.

EN AV FÖRDELARNA med att rådet består av representanter från olika högskolor är att den högskola som har ett problem inte själv deltar i behandlingen av ärendet. I stället anlitas en grupp med experter från de andra lärosätena. På så sätt kan det uppkomna problemet belysas mer objektivt. När flera högskolor samverkar får man också en större variation på de ärenden som tas upp.

– Att ett sådant här råd bildas är väldigt viktigt och ligger helt rätt i tiden, menar Claes Jansson, områdesansvarig för GU/Affärsutveckling. Högskolans beroende av extern finansiering ökar ju hela tiden och det är inte lätt för den enskilde forskaren eller prefekten att alltid veta vad som gäller. De sätt på vilka universitetet samarbetar med exempelvis näringslivet är ju nya för de flesta inblandade och det är inte säkert att man alltid tänkt över vilken roll eller vilket ansvar man har i varje fråga. Allteftersom högskolornas engagemang i näringslivet ökar kommer nya problem att uppstå och det är oerhört viktigt att det finns en plattform för diskussion och stöd. Men det måste betonas att rådets uppgift inte är att agera polis utan i stället att ge råd

och fungera som samtalspartner. I en första vända måste rådet nu få tid att samla på sig erfarenhet och intressanta fall, så småningom kommer unik kompetens att ha byggts upp.

Vilka frågor kan då rådet tänkas ta upp? Magnus Eriksson, studentrepresentant från Högskolan i Skövde, menar att det exempelvis kan gälla fall där studenter hamnat i kläm mellan en institution och ett företag.

– Kanske har man inte informerat tydligt om vad som gäller när man upprättar ett avtal, exempelvis vem som har rätt till det resultat en student kommit fram till. Att högskolorna samarbetar är bra, det gör att frågor kan drivas med större tyngd än om ett enskilt lärosäte skulle agera ensamt.

ETT ANNAT EXEMPEL på frågor som kan komma upp är regler när det gäller uppdragsutbildning, menar Rolf Gavare, utredare vid rektors kansli och sekreterare för det etiska rådet.

– Exempelvis finns det regler som säger att bara företag, inte enskilda personer, får köpa uppdragsutbildningar. Ändå händer det att fackliga och politiska organisationer har köpt utbildningar för sina medlemmar, som alltså inte är anställda. Bisysslor är ett annat känsligt område som rådet säkert kommer att få frågor om. Än så länge är det de lärosäten som finns med i det västsvenska universitetssamarbetet som ingår i rådet men självklart vill vi gärna vidga kretsen av högskolor så att det här kan bli ett nationellt råd.

Alla anställda eller studerande vid något av de åtta deltagande lärosätena har rätt att föreslå ärenden. Just nu efterlyser rådet principiellt intressanta områden att ta upp men också akuta problem.

– Till hösten tänker vi ordna en hemsida för dem som vill veta mer, berättar Rolf Gavare. Vill man redan nu ha kontakt går det bra att skicka e-post till Christina Stendahl eller mig.

Adresser: Christina.Stendahl@svenskakyrkan.se
Postadress: Haga församling, Haga Östergata 30, 411 22 Göteborg eller Rolf.Gavare@adm.gu.se Postadress: Göteborgs universitet, Box 100, 405 30 Göteborg

Komplex verklighet kräver öppenhet

– VI MÅSTE VARA ÖPPNA för synpunkter från alla håll, för okonventionella metoder och för att människor som verkar i en annan kontext kan ha ett annorlunda sätt att se på saker och ting än vi.

Det menar Mats Rosendahl från Högskolan i Skövde som anser att Rådet för samverkansnormer måste kunna ta ställning i de mest skiftande frågor.

Det man nu startar är en treårig försöksverksamhet. Det innebär att många frågor om hur rådet ska organiseras eller vilka ärenden man kommer att ta upp ännu inte är bestämda.

Men Mats Rosendahl, projektledare för enheten för externa kontakter, Högskolan i Skövde, menar att rådet måste kunna ta ställning i en mängd frågor.

– Det kan exempelvis handla om hur vi förhåller oss till de konsekvenser en uppdragsutbildning kan få för den studerandes arbetskamrater eller familj. Här kommer högskolan in och ger utbildning till vissa anställda

men inte till andra och plötsligt får kanske mannen i familjen en chans som inte hustrun får. En uppdragsutbildning handlar om mer än den enskilde och de konflikter som kan uppstå får högskolan inte blunda för.

Nya möjligheter leder till nya problem. I dag kan en student via nätnivitet vara inskriven vid en mängd olika lärosäten, varav något också kan vara utländskt. Och utländska studenter får allt större möjligheter att skriva in sig vid en svensk högskola. Kontakterna med näringslivet ökar – många studenter gör sina examensarbeten på något företag som kan ha en annan syn på exempelvis offentlighet än högskolan.

– Vi måste vara öppna för att det alltid finns olika sätt att se på en fråga och att det inte handlar om att vi har rätt och andra fel. En viktig uppgift för rådet blir därför att verka förebyggande – innan ett företag köper uppdragsutbildningar hos oss bör vi exempelvis klargöra vilka regler som gäller vid högskolan så att de vet

vad de ger sig in i och så att vi undviker onödiga konflikter. Ska vi ta hänsyn till alla parter kommer de frågor vi tar upp att bli mycket komplexa, men verkligheten är ju komplex.

Just därför menar Mats Rosendahl att en del av rådet borde bestå av mindre grupper där det kan finnas representanter från samhälle, näringsliv och studenter, som tar sig an en aktuell fråga och som sedan upplöses.

– Det måste finnas en stabil inre grupp som driver frågor och ser till att verksamheten fungerar. Men dessutom borde det finnas mindre tillfälliga grupperingar, dels för att få in expertis från olika håll men också för att få människor att känna sig delaktiga i rådets verksamhet. Och det finns ju mycket kunskap ute i samhället, inte bara hos oss.

Eva Lundgren

Opera ska roa och uppfostra

FOTO: GÖRAN OLSSON/IGU

Året är 1996. Jag är inne på min 25:e säsong som kapellmästare vid Kungliga Operan. Samtidigt professor i dirigering vid Musikhögskolan i Stockholm och även kringresande gästdirigent. Almanackan är full. Stockholmsperspektiv.

SÅ, OVÄNTAD KONTAKT från GöteborgsOperan som undrar om ledigt operachefsjobb kan locka. Hurtigs Konditori på Drottninggatan i huvudstaden blir mötesplats för hemliga samtal mellan VD och kandidat. Kan gemensamma visioner och förutsättningar för ett fruktbart samarbete spåras?

Efter en tid – hearings och samtal med personal och styrelse leder till 5-års kontrakt som operachef och konstnärlig ledare vid den endast två år gamla GöteborgsOperan. Spännande – utmanande – med möjligheter att förverkliga drömmar från tidigare arbete mitt i operalivet men ändå inte i position med motsvarande inflytande och ansvar.

Rivstart med mycket jobb. Dagar blir till veckor, månader och år som snabbt blivit sju. Och vad styr ens tankar i en situation där ekonomi och konst som enäggs-tvillingar ska bilda grund för ett attraktivt smörgäsbord för publik och kritiker att ta till sig? Knappa resurser och höga ambitioner, går det ihop överhuvudtaget?

Låt mig genast säga att det klart viktigaste är inspirationen, förmågan att engagera andra människor, att sälja in idéer och tankar på ett sätt så att omgivningen känner trygghet och tillförsikt. Därför behövs massor av tid att fundera och begrunda, förkasta och pröva. Streck i almanackan för egen tankeverksamhet rekom-

menderas, att fokusera på det viktigaste, ett måste.

GöteborgsOperan ligger vid Göta Älv. Vatten är en underbar samtalspartner. Med fötterna på bordet blickandes ut över denna underbara lilla bäck har många och långa tysta konversationer ägt rum. I en lätt absurd värld med ena benet i nutid och det andra två, tre kanske fyra år in i framtiden. För så lever vi i operavärlden, med ibland extremt lång framförhållning, för att få de mest attraktiva konstnärerna, regissörer, scenografer, dirigenter och gästande sångare till vårt hus. Utvecklande för alla som arbetar här och viktig i vår strävan att bli allt bättre och bättre.

ROLLBESÄTTNING, ELLER CASTINGEN som det nu allt oftare heter, är en konst i sig, och extremt viktigt för hur vi lyckas. En blandning av den rätta typen och förmågan att utföra ibland oerhört krävande partier kan ställa till det riktigt ordentligt för både regissör, dirigent och operachef inför en planerad uppsättning. Ibland tar det lång tid att få den perfekta sammansättningen och oväntade konstellationer är bra, skapar spänning och förväntningar.

Repertoaren står i centrum för vår verksamhet och bildar spelplan, blir till en kedja av säsonger som blir till GöteborgsOperans konstnärliga profil. Synlig eller osynlig? Det får andra bedöma, men alla människor ska hos oss hitta en anledning till ett besök, en konstnärlig upplevelse.

Medvetet betar vi av verk efter verk. Bygger upp huset konstnärligt och ökar svårighetsgraden. Vi ska ansvara för bredd och djup, gammalt och nytt, känt och okänt. Vi ska ömsom roa, röra om, trösta, sprida

glädje. Visst, vi ska roa som i *Barberaren* eller *Resan till Reims* men vi måste utbilda också. Här har t ex inte funnits någon Wagner- eller Strauss-tradition, så föreställningar på 4-5 timmar är nytt för huset och för publiken. Långa föreställningar är alltid ett äventyr, ett äventyr i sig där den egna förberedelsen är viktig.

EN MÅNGSKIFTANDE PUBLIK där vi skapar oväntade möten mellan olika kulturer, åldrar och intressen är vår målsättning och inspirerar oss i vårt arbete. Vårt uppdrag är att ge allt, från opera, operett och dansföreställningar till musikalerna.

Slutligen, som chef är det viktigt att se till att ha krafter – värna om fritid och privatliv. Det är annars frestande att själv ta allt ansvar, hitta alla lösningar. Nyckelord är delegera, samarbete, ta råd.

Men visst, ibland kommer vargtimmen kring fem på morgonen då man vaknar med ont i magen, svettas och tänker, var det rätt beslut jag tog? Å andra sidan, ibland får man vingar – wow – jag gör rätt! Det är spännande samtidigt som man alltid är sårbar.

T f lycklig?

Ja, men alla produktioner är som barn som ska födas fram och uppfostras. Man är nervös för hur det ska gå för dem men samtidigt räcker det för mig att jag känner att någonting verkligen stämmer – även om rådgivare, publik och recensenter har andra vinklingar.

VÄLKOMNA TILL OSS!

Kjell Ingebretsen

Operachef, GöteborgsOperan

Hon lyssnar till hela männ

Text: Eva Lundgren Foto: Hillevi Nagel

En väg så känslig att den kan väga ett frimärke – men också kraftig nog att klara en oljetanker! Så vill Kajsa-Mia Holgers beskriva vårt öra. Hon forskar om tinnitus.

KAJSA-MIA HOLGERS är på språng när jag träffar henne i hennes arbetsrum på Sahlgrenska universitetssjukhuset. Hon ska snart iväg och informera distriktsläkare i Källered och Mölndal om de senaste rönen när det gäller tinnitus.

Hon är också engagerad i det Centrum för biomekanik som inrättas i dagarna, ett centrum för forskare från både GU och Chalmers. Där är maken Peter Olsson, professor i mekanik, också involverad.

Och så är hon full av entusiasm för den konferens hon ska iväg på om ett par dagar. Det är EFAS, European Federation of Audiology Societies, som håller sin sjätte kongress, denna gång på Kreta. Om två år, när konferensen hålls här i Göteborg, är det Kajsa-Mia Holgers som är ordförande – den första kvinnan hittills, påpekar hon inte utan ett belåtet leende.

” Inte konstigt att man blir deprimerad om man ständigt har oljud i örat, kan man tycka. Men jag brukar vända på problemet – inte konstigt att man får tinnitus om man är deprimerad.

Just när jag kommer in på hennes rum är hon i full färd med att leta bland papper och böcker efter ett par glasögon. Hon brukar bära glasögon, men ha ytterligare ett par uppe på huvudet, det par hon använder när hon läser på datorskärmen. Men nu är det spärlöst borta.

– Det påminner mig om när jag som student skulle göra en muntlig tenta för Björn Folkow. Han sprang också runt och letade efter sina glasögon. Han hittade dem inte och fick till slut låna städerskans. Och när jag

fick se honom där – den store professorn – med gröna damglasögon på näsan, såg det så roligt ut att all tentamensnervositet helt kom av sig.

Kajsa-Mia Holgers har ägnat sig åt tinnitus sedan 1991. Hennes forskning har allt mer lett till insikten om att detta område, liksom så många andra, behandlas bäst om man ser till hela människan. För så enkelt som att det bara handlar om något fel på öronen är det sällan.

– GRADEN AV BESVÄR är starkt kopplad till patientens allmänna hälsa, inte minst den psykiska, förklarar Kajsa-Mia Holgers. Tinnitus kan faktiskt vara den första signalen om att man inte mår bra. Det filtersystem i hjärnan som ska ta bort störande ljud är oerhört känsligt och det behövs inte så mycket för att det ska rubbas.

Kajsa-Mia Holgers brukar dela in sina patienter i tre grupper:

– Den första är den som också har kroppsliga sjukdomar som kan förvärra upplevelsen av tinnitus, som exempelvis smärta i nacke och rygg. Den andra är de patienter som dessutom lider av ångest eller depression.

iniskan

Den tredje är de som har en grav hörselnedsättning. Örat behöver nämligen höra ljud utifrån för att fungera bra, det kan man bland annat visa genom försök i ljudisolerade rum. Efter bara några minuter i ett sådant rum hör de flesta just sådana ljud som tinnituspatienterna hör. Örat behöver stimulans.

Det finns en utbredd föreställning om att tinnitus inte går att behandla.

– Men så är det inte. De allra flesta patienter blir bättre efter behandling och många blir helt bra. Det vi ger här handlar om kognitiv beteendeterapi och gruppsamtal. Vi har en tinnituskola där patienterna får lära sig att hantera sina problem och får övningar att göra hemma. Men självklart måste man också åtgärda de bekymmer som förvärrar patientens situation, om det nu är depression, smärta eller något annat. Varje patient har sina speciella behov, alla kan inte behandlas på samma sätt.

Cirka sex till sju procent av dem som söker för tinnitus har också sökt hjälp för psykiska problem. Men det borde vara många fler.

– Inte konstigt att man blir deprimerad om man ständigt har oljud i örat, kan man tycka. Men jag brukar vända på problemet – inte konstigt att man får tinnitus om man är deprimerad. Vi har sett att omkring sjuttiofem procent av tinnituspatienterna har en underliggande depression eller ångest som alltså kommit innan man fått öronbesvär, inte efter. Det kan vara intressant att jämföra med att cirka två av tre tinnituspatienter är män. Kanske kan tinnitus vara ett sätt för just män att reagera på en depression? Det är i så fall viktigt för den behandlande läkaren att känna till och det är bland annat detta jag ska iväg och berätta om för distriktsläkare nu.

TINNITUS ÄR EN FOLKSJUKDOM – i Sverige beräknas mellan 10 och 15 procent av befolkningen lida av oljud i örat. Och besvären verkar öka bland barn och ungdomar. Men forska om barn och tinnitus finns det inte många som gör, berättar Kajsa-Mia Holgers.

– För fyra år sedan gjorde jag tillsammans med en audionom, hörseltest och en intervjuundersökning av 964 sjuåringar för att få veta om de hade erfarenhet av tinnitus. Det visade sig att tretton procent av de annars helt hörselfriska barnen hade upplevt tinnitus, men bara 2,5 procent hade tinnitus utlöst av buller. När det gäller barn mellan nio och sexton år uppger 53 procent att de erfarit tinnitus, ofta i samband med rockkonserter. Det här är förstas allvarligt – det gäller att informera mycket bättre om hur örat fungerar och om hur lätt skador uppstår. Men vi måste också börja fundera över hur vi förhåller oss till buller och högt ljud, till en omvärld som nästan aldrig är tyst, där även små barn redan i förskolan får problem med rösten för att de måste skrika för att göra sig hörda.

Kajsa-Mia Holgers forskning om barn och tinnitus har lett till en utredning för socialstyrelsen. Den ska nu lämnas till regeringen.

– Att mitt arbete kan få direkta konsekvenser för hur vi skyddar våra barn från skador, känns självklart mycket stimulerande. Jag har ju själv barn i de åldrar jag undersöker och vill förstås lämna det bidrag jag kan för att de ska få det bättre.

Hur svårt den som lider av tinnitus har det varierar mellan individ och individ. Barn verkar vara känsligare än vuxna. Men även livsstilen har avgörande betydelse.

– När det gäller barn spelar frågor som kostvanor, hur man trivs i skolan, om det har hänt något i familjen, stor roll för upplevelsen av tinnitus. Men också för vuxna är sättet att leva av vikt – rökning, brist på motion, övervikt – allt detta påverkar. Så det gäller hela tiden att se vad som kan ligga bakom besvären.

LJUD OCH HUR VI TOLKAR DEM, är för övrigt en komplicerad fråga.

– Som förälder kan man ju ligga och sova trots att det askar ute eller stora långträdare dunderar förbi. Men bara det lilla barnet ändrar sitt sätt att andas vaknar man. Så riktigt vilka ljud som är besvärande och vilka som inte är det kan man inte säga på ett enkelt sätt. Intressant nog verkar det exempelvis inte vara de patienter som upplever de starkaste ljuden i öronen som lider mest.

När Kajsa-Mia Holgers disputerade var det på en avhandling om benförankrade hörapparater. Det här med apparater och hur de fungerar i människokroppen har fortsatt att vara ett stort intresse.

– Det är därför jag engagerat mig i det Centrum för biomekanik som nu inrättas. Det var egentligen från Statens provningsanstalt, i samband med undersökningar om hur säkra olika hjälmar var, som det kom en förfrågan om vi inte borde starta ett sådant här centrum. Chalmers tog initiativet men jag har hakat på och har nu fått i uppdrag att göra en inventering av vad det

finns för intresse för biomekaniska frågor inom Sahlgrenska akademien. Jag har bland annat varit i kontakt med institutionen för arbetsterapi och fysioterapi och tänker också prata med företrädare för ortopedi och radiologi. Det finns ett stort behov av tvärvetenskaplig forskning inom området och av överföring av kunskap mellan olika grupper.

Fler doktorander är något Kajsa-Mia Holgers önskar sig, helst någon som liksom hon själv intresserar sig för forskning om barn. Annars är hon väldigt nöjd med sin tillvaro och med det stora privilegiet att få vara forskare.

– Jag var på en fest i lördags. Där fick vi veta att i kväll kunde vi låtsas vara precis vilka vi ville. En av gästerna ville vara John Travolta, en annan Modesty Blaise. Jag funderade och kom fram till att jag faktiskt ville vara mig själv! Sedan funderade jag lite till och kom på att jag kanske ville vara som Kitty Drew – den där hjältinnan in Kittyböckerna som var smartast, snyggast och med den rikaste pappan. Fast det är ju en fantasifigur. Jag håller mig nog ändå helst på jorden och är den jag är – en forskare som gillar sitt arbete samt att vara hemma med familjen, dricka te i soffan på övervåningen och lyssna på barnen när de berättar om vilka datagrejer de vill ha och vart de vill åka på semester. Och så titta ut över Mölnlycke och ta det lugnt.

LUGNA HELGFRUKOSTAR är viktiga – särskilt när man är på språng mellan möten och samtidigt måste planera för en resa, som till den kommande EFAS-kongressen. Eftersom Kajsa-Mia Holgers' man Peter forskar inom samma område som hon, åker de då och då tillsammans. Så även nu – och döttrarna Pamelina och Hedvig hänger med.

– Vi är väldigt glada över att vi har haft möjlighet att ta med barnen på flera olika evenemang, till exempel på konferens i Peking för två år sedan. De har lärt sig att umgås med andra människor, fått se annorlunda kulturer och miljöer och har dessutom blivit rejält bankett- och konferensvana. Det tror jag att de kommer att ha stor glädje av i framtiden.

Tinnitus – det är ett ämne som röner ett stort allmänt intresse. Ofta blir Kajsa-Mia Holgers uppringd av någon journalist som vill veta senaste nytt.

– Tredje uppgiften hör till det viktigaste som finns! Varför ska skattepengar gå till forskning, finns det ju de som undrar. Och ett svar är att forskningen behövs för att göra livet bättre för människor. Jag har ju förstås månen att jobba inom ett område där jag kan se resultat av min forskning direkt på sjukvården och på det sätt vi tar hand om patienter. Saker och ting blir faktiskt bättre på grund av något vi gjort här. Så även om jag håller med dem som säger att lönen är usel och arbetsvillkoren bara blir stressigare, tycker jag ändå att jag är privilegierad.

Kajsa-Mia Holgers

Yrke: Forskare på avdelningen för öron- näsa- och halssjukdomar, institutionen för särskilda specialiteter

Bor: I villa i Mölnlycke

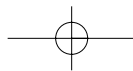
Familj: Maken Peter, döttrarna Pamelina, snart 14 år och Hedvig, 11 år

Intressen: Familjen, människor och mänskligt beteende, matlagning

Senaste film: Harry Potter del 2

Senast lästa bok: Liffarens guide till galaxen

Motto: Living well is the best revenge

Examensutställning och avslut. En grupp individer, som läraren följt och lärt känna under en viktig epok i deras liv, försvinner till andra platser. Utbildningen är alltid något de kommer att förhålla sig till, hur de än har upplevt den. Vad rör sig i huvudet på den som varit med och format och väglett, den dagen man har gjort vad man kan för en kull?

”Desto mer subjektivt något är, desto mer intressant är det för någon annan.”

Bengt-Olof Johansson, professor Konsthögskolan Valand.

Vad har du för tankar inför studenternas examensutställning och uttåg till verkligheten?

För min del blir uttåget lite utspritt, eftersom de tio avgångsstudenterna har en separatutställning på Rotor under året, men oftast är det en väldigt positiv känsla. En av de saker jag uppskattar mest är att få vara med från antagning till avslutning. Det är väldigt intressant att få ta del av processen och de olika stegen. Fem år är en lång tid och det hinner hända oerhört mycket.

Valands uppgift är att synliggöra de projekt de redan har med sig när de kommer in, så att de själva förstår vad de håller på med, inte att ersätta det med något annat. I den processen måste de få misslyckas och gå krock innan de hittar självförtroende för sitt projekt. De flesta hittar det självförtroendet under utbildningen. Målet är att de ska komma så långt i sitt arbete att de klarar att driva det vidare när de inte har institutionen som ram och hjälp längre. För de flesta är det jättesvårt att sluta här, därför är det viktigt att de hamnar i sammanhang där de tror att de kan verka. Det är inte självklart att de kommer att ställa ut på kommersiella gallerier eller att de får offentliga uppdrag för den scenen är väldigt liten. Därför är det så viktigt att de fokuserar på ämnet.

Hur ser du på din egen roll?

Mitt uppdrag är att med olika medel få dem att se sitt arbete. Dels handlar det om att konkret reflektera över det de gör, men också om sådana saker som hur man går till väga rent praktiskt för att göra en utställning i ett rum. Jag är en förmedlare av erfarenheter och jag har ganska bra erfarenhet av hur man kommer åt kvalitéer i andras konst och hur man gör dem synliga för sig själva. Det vi har här på Valand, som skiljer sig från många andra universitetsutbildningar, är den väldigt speciella dialogen med enskilda studenter i det vi kallar ateljésamtal. Det är en viktig och exklusiv läroform.

Vad hoppas du att du har gett dem?

En stark tro på sitt arbete, och en sammansatt, komplex och diversifierad kunskap kring konst och det som är relaterat till det egna projektet. Kärnan ligger i vår tradition att producera objekt, tankar och bilder som är konsistenta utifrån en subjektiv, personlig hållning. Det är där värdet finns. Desto mer subjektivt något är, desto mer intressant är det för någon annan. Men det krävs ett språk för att förmedla det.

”Jag hoppas att jag har stimulerat deras nyfikenhet över hur livet ser ut och lärt dem att se – att verkligen se.”

Göran du Rees, professor Högskolan för fotografi och film.

Vad har du för tankar inför studenternas examensvisning och uttåg till verkligheten?

Det får jag nog säga att den här klassen är väldigt spännande på många sätt, för den är så bred. Här kan man se dokumentärfilm och spelfilm med nya teman i olika genrer. Hela sista månaden har ägnats åt att förbereda dem för verkligheten utanför skolan. I stort sett hela svenska filmetablissemangen har bjudits in till lunchsamtal. Jag hoppas att studenterna har blivit sedda i dessa möten, och att det har uppstått viktiga kontakter inför framtiden. Och så hoppas jag att de har med sig filmer som de är stolta över och en verktygslåda som gör det möjligt för dem att i framtiden göra film på egen hand.

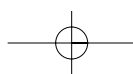
Jag upplever det inte som om vi säger hejdå för jag brukar ha god kontakt med dem som har gått ut skolan. Jag är övertygad om att det kommer att gå lika bra för den här klassen som det har gjort för de övriga.

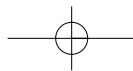
Hur ser du på din egen roll?

Det är att på olika sätt entusiasmera dem i ett förhållningssätt och att så öppet som möjligt avlyssna och utveckla deras personliga röster. Och hjälpa dem att själva känna igen den rösten. Jag känner mig som en slags trädgårdsmästare som ska skapa god jord och mylla där studenterna kan växa. Och så vill jag att de ska vara stolta över sin skola.

Vad hoppas du att du har gett dem?

Jag hoppas att de har fått med sig viktiga verktyg för sitt filmskapande och ett konstnärligt förhållningssätt som ska vara livet ut. Alla blir ju sin egen entreprenör. Det är de själva som är motorn och navet i sitt filmskapande. Här på skolan har de börjat bygga upp sitt eget nätverk, och det är oerhört viktigt. Jag hoppas att jag har stimulerat deras nyfikenhet över hur livet ser ut och lärt dem att se – att verkligen se.

Text: Kajsa Asklöf Foto: Göran Olofsson

I huvudet på en examinator

”Det har aldrig varit bättre än nu, säger man varje år.”

Lasse Lindkvist, universitetslektor Högskolan för fotografi och film.

Vad har du för tankar inför studenternas examensutställning och uttåg till verkligheten?

Vad man skulle kunna säga är att man ser en massa forskningsämnen, och att man blir nyfiken på en del. Det är som embryon till konstnärskap eller forskning. Det har aldrig varit bättre än nu, säger man varje år. Studenterna kan väldigt mycket mer nu än studenterna kunde för 10 år sedan. Det är mycket mer styrt på konstutbildningarna nu än vad det var förr. Idag är det mycket mer problematiserande och teoretiserande, tidigare var det mer hantverk. Vi har alltid den utbildning samhället behöver. Idag är det alldeles nödvändigt att konsten har ett innehåll och håller sig till en teoribildning.

Jag tänker på hur det kommer att gå för dem. Några kommer inte att bli det de vill, en del kommer över huvud taget inte att syssla med bild men alla kommer att ha nytta av sin utbildning.

Jag går och spanar på bilderna och undrar vilka som kommer att lyckas, vilka som har det där extra. Men det är väldigt ofta som det inte stämmer med vad man tror, visar det sig.

Hur ser du på din egen roll?

Jag tycker att man blir lite bättre för varje år. Som konstnärlig lärare finns det olika system som man använder, men grovt sett kan man säga att det ena är "hands on". Då säger läraren: "Nu gör vi så här. Nu gör du en stor bild av detta". Studenterna kommer med ett grundmaterial som man tillsammans arbetar med. Det andra sättet går ut på att problematisera, och att sätta i sitt sammanhang. Vad ser du här? Vad tycker du att det här betyder?

Jag tycker att det är viktigt att studenterna får möta olika sätt. Jag vill få dem att förstå att fotografi är ett slags språk och att man ska se det i ett sammanhang.

Vad hoppas du att du har gett dem?

Mod! Sedan tycker jag att det är viktigt också att lära studenterna ett arbetssätt eller en metod som gör det möjligt för dem att komma vidare. Jag hoppas att de har verktygen de behöver om fem år. Och modet att leta reda på det de söker då.

”Det jobbiga i skapandet är att det är svårt att orka vara så öppen.”

Marie Holmgren, universitetslektor Högskolan för design och konsthantverk, HDK.

Vad har du för tankar inför studenternas examensutställning och uttåg till verkligheten?

Det roliga börjar när allting är klart! Jag är ganska imponerad av många studenter i år. Här finns studenter som har satsat mycket. Det har varit en väldigt bra stämning bland dem, vilket har medfört att de har arbetat hårt. Vi har infört ett magisterforum från första året på magisterutbildningen, där studenter, konstnärer och inbjudna föreläsare har fört diskussioner om egna och andras arbete. Jag tror att de känner sig trygga. De vet att man kan tycka väldigt olika och att det är ok.

Hur ser du på din egen roll?

Eftersom de drar på sig höga studieskulder när de går här tycker jag att det är mitt ansvar att ställa ganska höga krav. Det har de mött upp till bra. Jag försöker att vara väldigt uppriktig. Det gäller att lägga ribban högt, för det är ett väldigt hårt klimat när de kommer ut. Samtidigt kan man inte ha en mall utan måste möta varje student individuellt. Det gäller för oss att visa på möjligheter, sedan gör studenterna val själva. Vi uppmuntrar dem att våga ge sig ut på djupt vatten och talar om att det inte är farligt att misslyckas. Man måste våga konfrontera det svåra för att komma vidare.

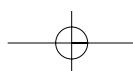
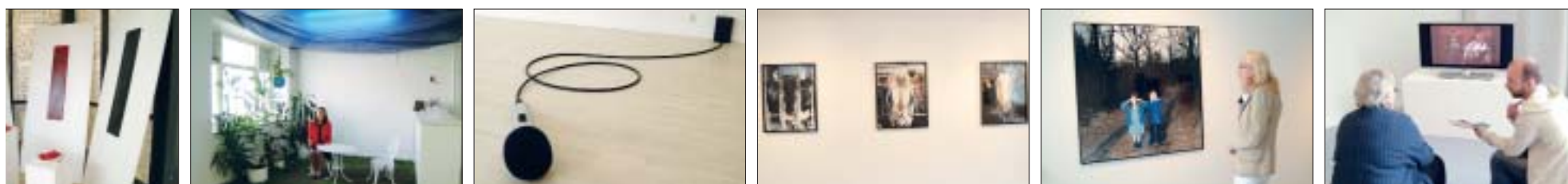
Om man som student känner sig otrygg så gör man inget bra jobb. Då är det viktigt att våga lyfta fram de värderingar studenterna har och se vad de bottnar i. Det handlar både om att lyssna och att våga ställa frågor. Man ska stötta, men man ska också störa så att de inte slår sig till ro för mycket.

Vad hoppas du att du har gett dem?

Jag tror att vi har gett dem en del redskap för att gå ut och möta verkligheten. Eftersom jag också är bildkonstnär, tänker jag ofta att de är blivande kollegor. Det är ett bra perspektiv. Som människor är vi ofta nära vankelmodet och har många tankar om vi har valt rätt i livet. Allt skapande är jobbigt. Och roligt. Det jobbiga i skapandet är att det är svårt att orka vara så öppen. Att våga gå vidare och vara på djupt vatten så länge som möjligt. Att vara i det där ovissa läget. Man avslöjar sig hela tiden med sina brister och ser hur både oförmåga och förmåga gestaltar sig.

Jag blir inbjuden i ett intressant rum när jag får diskutera deras hjärtesaker. Det jag får ut av jobbet är att jag lär mig mycket rent mänskligt.

Jag är övertygad om att många kommer att lyckas bra. Det känns friskt och härligt att öppna fönstret och låta dem gå vidare. Vi skiljs inte, för vi verkar fortfarande i samma rum även om det blir i nya sammanhang.

Orglarnas huvudstad

FOTO: GÖRAN OLFSSON/ICU

Det är inte lätt att stämma en kyrkorgel, orgeln i Örgryte nya kyrka har ungefär 3 500 pipor varav vissa är fem meter långa

Få känner till att Göteborg är Europas orgelhuvudstad. Forskningen här är den främsta i världen menar den tyske forskaren Ibo Orgties:

– Det finns ingen forskningsinstitution inriktad på orgel någon annanstans. Det här är helt enastående.

I EN OANSENLIG tegelbyggnad vid Mölndalsvägen, omgiven av bilförsäljare och matgrossister, ligger GOArt. Det står för Göteborg Organ Art Center och där sitter några av de främsta experterna på orglar i världen. En av dem är Ibo Orgties och han arbetar på en avhandling om 1600-talsorglar.

Ibo Orgties kom till Göteborg för att medverka i ett stort forskningsprojekt. Resultat kan man både se och höra i Örgryte nya kyrka. Längst bak reser sig en 1700-talsorgel i nordtysk barockstil upp mot taket.

– Orgeln är en rekonstruktion av en Schnitgerorgel som ursprungligen byggdes i domen i Lübeck, berättar Ibo Orgties.

SCHNITGER VAR SIN TIDS främste orgelbyggare. Han betraktas med samma vördnad som Stradivarius. Lübeck-orgeln förstördes under bombningarna i andra världskriget, och det är genom omfattande studier av andra överlevande Schnitgerorglar som man kunnat rekonstruera den.

– Stilen är densamma, men varje orgel är ett eget instrument, syftet är inte att försöka klona någon existerande orgel. Vi har lagt ner mycket tid på att använda samma produktionsmetoder som man gjorde på 1600-talet, men allt ifrån träslagets hårdhet till kyrkans utformning påverkar slutresultatet.

GOArts lokaler i närheten av Mölndalsvägen rymmer både kontor och något som påminner om en avancerad slöjdsal. Nere i träverkstaden har man just färdig-

ställt en orgel som ska gå på export till Cornell-universitetet i Ithaca i USA. Det bankas och hyvlas. Metallspån och halvfärdiga instrument fyller rummet. Längs med väggarna står flera pianoliktande trälådor, ungefär i en likkistas storlek, men där kroppen skulle legat finner man istället mässingsfärgade strängar. Lådan är ett instrument som kallas klavikord. Flera mer eller mindre färdiga står utspridda i rummet. Förr om åren användes klavikorden flitigt som övningsinstrument för organister och på senare tid har det åter blivit populärt. Det är nämligen svårt att öva sig i orgelspel, bland annat eftersom tillgången på kyrkorglar är begränsad. Klavikorden är ett bra substitut. 300 000 – 400 000 kronor kommer det att kosta för de japaner som beställt ett av exemplaren.

TROTS ATT FORSKNINGSPROJEKTET kanske är den bästa i världen är den liten. Det jobbar bara ett tjugotal personer där och alla verkar mer eller mindre involverade i allting. På rundvandringen genom verkstan stannar vi till en handfull gånger. Ibo Orgties hälsar på alla han möter och förklarar vad pipkonstruktörer och finsnickare arbetar med. Hans eget specialområde är orgelstämningar. Närmare bestämt stämningar och tempereringar. Temperering är ett begrepp i musikteorin. Det är nämligen så att det vanliga systemet av toner har ett inbyggt fel som gör att ingen ton är helt ren. Normalt hör man inte detta, men ju fler toner man har på ett klaviatur, desto större risk blir det att man hör det. För att få ett högt C och ett lågt C att stämma på en orgel, försöker man smeta ut felmarginalen över tonerna där emellan. Det är ett modernt sätt att stämma en orgel som kallas för liksvävande stämning. Men så stämde man inte orglarna för fyra hundra år sedan.

– Under 1600-talet började man ändra sättet man stämde på. Det tog ungefär 150 år innan det slog igenom helt. Det tar sin tid att stämma om flera tusen

kyrkorglar. Och det fanns många åsikter om det var rätt eller fel att göra det.

Det är inte alldeles lätt att stämma en kyrkorgel. Den rekonstruerade orgeln i Örgryte nya kyrka har ungefär 3 500 pipor varav vissa är fem meter långa. Små förändringar ger utslag i klangfärgen.

Denna omvälvande tid för Europas orglar är föremål för Orgties forskning och hans avhandling ska ligga klar våren 2004.

EFTER EN HALVTIMMAS visning i verkstaden slår vi oss ner i lunchrummet. Ibo Orgties tar en kopp kaffe och lägger sina glasögon på bordet. Han har bott i Sverige fyra år och pratar utmärkt svenska med en karakteristisk tysk accent.

– Jag växte upp i Norden. Alltså, byn Norden, i Tyskland. Vi hade en egen Schnitgerorgel och i området finns det totalt ungefär 250 historiska orglar. Efter att ha lyssnat på popmusik till jag var femton år började jag lyssna mer och mer på klassisk musik. Till slut blev det mest orgelmusik. Det var en annorlunda klangvärd, säger Ibo Orgties och lutar sig över det runda bordet.

– Under åttiotalet lyssnade jag på ungefär 800 konserter.

800 konserter betyder resor till 800 kyrkor runt om i Europa. När han får frågan om det finns någon orgel som han tycker speciellt bra om skruvar han på sig men säger till slut:

– Orgeln i Bolognadomen är en favorit. När jag var där tänkte jag: vad behövs mer. Men samtidigt har alla orglar olika styrkor. En orgel som passar bra till ett visst musikstycke fungerar sämre till ett annat. Det är en fråga om smak, säger Ibo Orgties.

HAN BRINNER FÖR ORGLAR och när pratstunden är över stannar han upp. Det är en sak till han måste visa. Varsamt och långsamt öppnar han en cylinderformad tub, vecklar ut skumplasten och lyfter försiktigt fram en meterlång grågrön pipa.

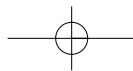
– Det här är den äldsta orgelpipan i Skandinavien just nu. Vi har fått låna den från Tyskland för att undersöka korrosionen, säger han och pekar på ett brott i ena änden av pipan.

En viktig del av forskningen vid GOArt syftar till att bättre kunna bevara Europas orglar. Flera hundra av de gamla orglarna riskerar annars att falla sönder. Speciellt stort är problemet i Östeuropa där orglar inte prioriterades särskilt högt under kalla kriget. Där är problemet närmast akut och många unika exemplar kan komma att förloras. Därmed skulle också en del av Europas kulturarv tystna.

– Det har använts orglar ända sedan tolvhundratalet. Men redan under antiken fanns det orgelliknade instrument, bland annat tror man sig veta att ett sådant exemplar har funnits vid Circus Maximus i Rom.

Ibo Orgties lyfter försiktigt pipan, hela tiden med skumplasten mellan händerna och metallen, och skjuter in den i röret. Om kampen mot korrosionen går bra kommer Europas orglar aldrig att tystna.

Martin Stenberg och Jonas Andersson

Nytt IT-stöd underlättar administration

Nu ser GU över sina rutiner när det gäller personal- och ekonomiadministration. Två projekt har inletts – PA/HR-projektet som varit igång ett år redan och NEKST-projektet som är alldeles nytt. Ett avtal om IT-stöd för den personaladministrativa processen har just tecknats med WM-data.

PA/HR-PROJEKTET startade i januari 2002. Projektet innebär ett samarbete mellan avdelningen för personal och organisationsutveckling och avdelningen för informationsteknik. Ansvarig är personal och organisationsutvecklingsdirektör Christina Nordberg.

Projektets uppdrag är att se över och kartlägga arbetssättet inom den personaladministrativa verksamheten samt att ta fram förslag på hur man vill arbeta i framtiden.

– Det lönesystem vi har i dag ska försvinna och det var egentligen därför som behovet av ett nytt IT-stöd för att hantera olika personaladministrativa rutiner aktualiserades, berättar Björn Brorström, prefekt för Förvaltningshögskolan och med i styrgruppen för de båda nya projekten. Det IT-stöd vi nu har upphandlat ska kunna behandla en rad nya uppgifter och dessutom vara lättare att arbeta med.

BLAND ANNAT SKA universitetets nya IT-stöd kunna hantera kompetensutvecklingen inom organisationen, exempelvis vilka starka och svaga sidor en viss fakultet har eller hur de samlade meriterna vid en institution ser ut. Man ska också kunna göra olika typer av analyser av exempelvis de konsekvenser en ny satsning kan få.

– Jag som prefekt kommer att få ett mer tillförlitligt underlag för att bedöma min institutions ekonomi och få ut rapporter på det sätt som passar mig i stället för så som det centrala systemet vill ha det, förklarar Björn Brorström.

De processbeskrivningar som togs fram av arbets-

grupper från verksamheten under projektets första del, kommer nu att tas upp och vidareutvecklas. En beställar- och utförarorganisation kommer att skapas där en grupp med verksamhetsföreträdare kontinuerligt skall se över och utveckla de framtagna processerna. Denna grupp kommer att fungera som beställare av förändringar i IT-stödet mot en förvaltningsgrupp för IT-stödet.

– Det avtal vi tecknat med WM-data innehåller standardsystem, exempelvis när det gäller löne- och resehantering, lönerevision, kompetenshantering och utdata, berättar Sara Jacobsson, som är en av de ansvariga för projektkoordineringen. Men avtalet omfattar också ett utvecklingssamarbete så att vi ska kunna ta ett mer samlat grepp om de tjänster som behövs inom personaladministrationen. Vi ska bland annat ta fram en portal där GU:s medarbetare via webben kan få ett utbud av olika tjänster. Ett planeringsverktyg skall också utvecklas för att underlätta arbets- och personalplanering. Det finns önskemål om stöd för tjänstgöringsplanering och simuleringar samt ett semesterplaneringsverktyg i stället för de verktyg man sitter och uppfinnar själv på sin arbetsplats. I det nya IT-stödet ska det också finnas större möjligheter för den enskilde att själv föra in data, exempelvis när man ska ta ledigt eller om man fått en ny adress. Man skall också kunna hämta information, till exempel titta på sitt lönebesked eller semestersaldo. IT-stödet ska helt enkelt göra det lättare att mata in och få ut information där man behöver det.

EN FOU-GRUPP med uppgift att diskutera forskning och utveckling av personaladministrativa processer och de nya systemen har också skapats.

– Det är ju ofta så att när ett nytt system utvecklas är man ganska nöjd så länge systemet klarar allt det som det gamla systemet klarade av, menar Björn Brorström. Det den här utvecklingsgruppen ska arbeta

FOTO: GÖRAN OJSSON/GU

Ansvarig för projektet är Christina Nordberg.

för är att systemet utvecklas och att nya idéer tas tillvara, så att det inte bara uppfattas som något en gång för alla färdigt.

Det nya IT-stödet ska införas i etapper och beräknas vara i full drift vid årsskiftet 2005/2006. Avtalet med WM-data är tecknat på fem år.

Eva Lundgren

Enklare ekonomistöd på väg

MER LÄTTHANTERLIGT OCH ANVÄNDARVÄNLIGT – sådana är förhoppningarna när det gäller ett nytt system för ekonomistöd vid GU. Till att börja med görs en kartläggning över hur verksamheten ser ut i dag.

NEKST – Nytt EKonomiSTöd – drogs igång den 12 mars i år. Syftet med projektet är att hitta en ersättning för dagens system, Horisonten, som ska läggas ned, samt att utveckla något som är bättre och enklare att använda.

Det är avdelningarna för ekonomistyrning och informationsteknik som samarbetar i projektet. Ansvarig är ekonomidirektör Lars Nilsson.

– Horisonten har vi haft i närmare femton års tid, förklarar han. Universitetet har ju utvecklats något oerhört under den här tiden med en alltmer omfattande forskning, fler studenter och ökad extern finansiering. Att ekonomistystemet behöver förnyas är alltså inte så konstigt. Men innan vi bestämmer oss för vilket system vi ska upphandla måste vi ta reda på både hur vi har

det nu och hur vi skulle vilja ha det i framtiden.

Det handlar inte bara om att skaffa ny teknik utan också om att få fram nya arbetssätt och metoder.

– Ny teknik har man ju inte så stor nytta av om alla ändå jobbar vidare på samma sätt som tidigare. Men det tar tid att ändra rutiner. Det vi kommer att göra först är en kartläggning, nästa är hoppas vi kunna göra en upphandling och sedan kommer vi successivt att införa det nya systemet under 2005. Den första januari 2006 är det meningen att ett nytt ekonomistystem ska vara infört över hela GU.

FÖR ATT KARTLÄGGA verksamheten har fyra grupper med representanter från hela GU skapats.

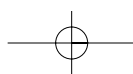
– Grupperna heter "pengar ut och anläggningar", "löpande uppföljning och bokslut", "planera och styra" samt "pengar in", berättar Åsa Tillberg vid Handelshögskolans fakultetskansli som ingår i gruppen "pengar ut och anläggningar". Det gäller att få upp

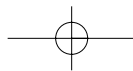
ögonen för det vi gör, vad som fungerar bra och vad som kunde göras bättre. Vad lägger vi egentligen tid på, är vi för många som gör samma sak, kan vissa saker som ligger centralt läggas ut på institutionerna, och tvärtom, går det att koncentrera/effektivisera arbetet mer? Det system vi har i dag är ganska kantigt. Vi får exempelvis ut rapporter som är svårlästa för dem som inte är insatta i systemet och det vore förstås bra om det här kunde bli enklare.

– Det gäller att hitta ett system som är mer IT-anpassat, utvecklingsbart och som passar med andra system som vi har, säger Lars Nilsson. Alltså gäller det att vara noga när man gör en kravspecifikation så att man har tänkt på det mesta.

I september kommer de cirka 500 användarna av universitetets ekonomistystem att kallas till informationsdagar om NEKST-projektet.

Eva Lundgren

Krönikan

FOTO: GÖRAN OLSSON/GUJ

Nävrätt eller folkrätt

NÄR JAG GICK i folkskolan för så där en 60 år sedan fick vi lära oss dikter utantill. I fjärde klass sjöng jag på åhörardagen Tigerschiölds visa om *herr Sten den unge Sture* till föräldrarnas stolthet och klasskamraternas fnitter. Året var 1945, världskriget var slut och jag var fylld av fosterländska känslor och historiska drömmar. På nätterna fantiserade jag om att med hjälp av en tidsmaskin kunna ändra historiens gång den där ödesdigra morgonen på Åsundens is. I realskolans första klass fortsatte diktläsningen, bland annat med Runebergs *Fänrik Ståls sägner* och Esaias Tegnér's *Fritjofs saga*. Visst var det en del konstiga ord, men några svårigheter att låta fantasin omgärda figurer som Döbeln vid Jutas eller kung Ring och Ingeborg fanns inte. Tvärtom. Med ett stycke svart isoleringsband och farfars gamla värja kunde man skrämra slag på lillebror som fick agera den lede ryssen.

Gränsen för diktförståelse gick vid Esaias Tegnér's *Det eviga*. Det var inte bara de konstiga orden "vanskligt", "fiken", "bilor" och "vädje" som läraren förgäves försökte förklara. Nej det var mera detta med att den starke inte skulle ha rätt att bestämma och forma sin värld med svärdet. Farfar hade visserligen inte varit speciellt stark, men som fältväbel hade han klirrat med värjan mot fulla beväringar. Örnar var dessutom det häftigaste jag kunde tänka mig.

VID PROMOTIONSHÖGTIDEN lördagen den 26 april, en lika högtidlig som gemytlig tillställning, där rektor blev vederbörligen uppvakad med sång och rosor av Stella Academica, blev jag påmind om Tegnér's *Det eviga*. Per Cramér varnade oss i sitt promovendital att det fanns risk för att han skulle lägga sordin på stämningen, men snarare tror jag att han skapade en välbehövlig eftertanke till all akademisk festivitas. Som professor i internationell rätt trodde Per visserligen inte på den internationella rättens förestående död. Men han kände dock en viss oro. Detta mellanstatliga rättsliga system som vi kan följa alltsedan medeltiden i Europa utgår från suveräna, jämlika stater frivilligt överenskomna regler. Eftersom det nu inte finns någon opartisk instans som övervakar att den internationella rätten följs måste staterna själva lösa sina tvister genom förhandlingar. Märkligt nog tycks det hela i allmänhet fungera ganska bra: vi behöver tydligen ingen storebror som bestäm-

mer över stater, åtminstone har vi hitintills varit förskonade från en sådan. Det beror väl inte på att stater är speciellt snälla mot varandra, snarare som Per framhöll är det "ett pragmatiskt beslut utifrån statens egenintresse" som sammanhänger med att skapa ordning och reda i världssamfundet. Men hur kan då någon komma på idén att bryta mot folkrätten? Jo, folkrättens förutsättning är att det finns en viss jämbördighet mellan de olika staterna. Ock nu ställde Per frågan:

"I vilken utsträckning, och hur, kan världens enda nuvarande supermakt förmås att lojalt infoga sig i det internationella rättssystemets begränsningar av suveräniteten?"

HÄR MENAR PER att vi alla har ett ansvar att engagera oss för att alla stater skall kunna medverka till en hållbar utveckling.

Men förutsättningen för att detta skall ske är ju faktiskt att stater som även är överlägset starka i förhållande till sin omgivning är beredda att kommunicera och att de åtminstone tål att kritiseras. Även i Sverige höjs röster för motsatsen. I teveprogrammet *Uppdrag granskning* kallade Israels ambassadör i Stockholm vår ärkebiskop för "antisemit". Ärkebiskopen hade nämligen kritiserat Israel som "demokrati" för att inte följa folkrätten i sin behandling av de palestinska grannarna. Att såsom statsminister i Sverige kritisera storebror i väst kan få ödesdigra konsekvenser hävdade folkpartiets ledare Lars Leijonborg i programmet *Agenda*. För den starke gäller ingen folkrätt och inga FN-beslut behöver följas. Det gäller att buga för den starke och sparka på den svage så får du leva tryggt och länge i ditt land!

Hade Tegnér fel när han menar att det våldet skapar är vanskligt och kort? Är det så att våldet blir alltmer långvarigt och allt svårare att bemästra, att vi därför får tänka oss att mänskligheten tar ett steg tillbaka från Nya Testamentets "vänd den andra sidan till" till Gamla Testamentets "tand för tand"? I sista numret av *Time* förbereder oss tidningen på att USA nu tänker ta itu med Syrien efter att ha knäckt diktatorn Saddam Hussein. Samtidigt berättas om Chirac som nu skall ställas in i det amerikanska ledet med hjälp av bojkott mot franska produkter! Visst har segrarna alltid skrivit sin historia och kommer alltid att så göra. Men vad sker med sanningen i stort om världssompannande

propaganda-apparater som under flagg av "objektivitet" driver de mest uppenbara former av ensidig information för att inte säga desinformation?

DET ÄR BETÄNKLIGT om vi accepterar att det rätta i dag skall bestämmas av svärdet, dvs av dem som har de bästa missilerna, om det sanna styrs av massmedia, vars ägare är beroende av stat och kapital. Det sköna, ja det har sedan länge bestäms av försäljningsciffror som gör det allt svårare för den tidskrävande och ifrågasättande konsten att överleva medan den snabba och underhållande konsten frodas desto mer. Vart tog Tegnér's ideal vägen, hur försvann solidariteten, finns det ingen som i dag skapar nya tankar om rätt, sanning och skönhet? Jo, de finns. De ungdomar som i dag kämpar för en annan fördelning mellan fattiga och rika har alltför få ingångar i det demokratiska systemet vilket gör olika slag av demonstrationer till en av få möjligheter att nå ut med alternativa budskap. Det är uppmuntrande för framtiden men samtidigt beklagligt för nutiden att det i första hand är demonstrerande ungdomar som förstärker att terror skapas av fattigdom och förtryck och att så länge fördelningsprinciper av jordens goda mellan individer och stater går mot allt större klyftor kan vi förvänta oss alltfler terrordåd.

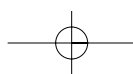
De rika och förståndiga må le åt demonstrationer och föraktfullt håna fredsrörelser och antibombmärken. Men på sikt kommer med all säkerhet det goda att vinna.

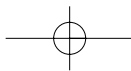
Så Tegnér får säkert rätt även om det tar något 1000-tal år till som en gammal vis vietnames förklarade för mig när vi på 1960-talet sjöng att östern var röd:

Så fatta all sanning, så våga allt rätt,
Och bilda det sköna med glädje.
De tre dö ej ut bland mänskors ätt,
Och till dem från tiden vi vädje.
Vad tiden dig gav må du ge igen,
Blott det eviga bor i ditt hjärta än.

Jan Ling

Professor emeritus f d rektor

Läraryrket

– en framtida investering

Läraryrket är en av universitetets viktigaste verksamheter, anser Anki Dellnäs i en stafett-artikel i GU-Journalen nr 2/03.

Samtidigt lämnar hon denna budkavle vidare.

UNIVERSITETET HAR – liksom de flesta större organisationer – många frågeställningar och uppgifter som är viktiga. Ständigt försöker vi prioritera mellan alla viktigheter – men oftast tvingas vi samtidigt acceptera att leva med "både – och". Trots detta är jag benägen att hålla med Anki Dellnäs.

Läraryrket är rent kvantitativt en mycket omfattande verksamhet vid universitetet. Fullt utbyggd kommer den nya läraryrket att omfatta ca 5 000 studenter. Deras utbildning kommer dessutom att genomföras i samarbeten över fakultetsgränserna.

Stafettpinnen

Läraryrket är också viktigt därför att de framtida spridningseffekterna i vårt samhälle är så stora. Kunniga och engagerade lärare kommer under sin livsgärning att påverka många människors syn på kunskap och val för sin framtid. Att göra läraryrket spännande och utvecklande är kanske en av de bästa

FOTO: GÖRAN OLOFSSON/GU

Arne Wittlöv

Styrelseordförande för Göteborgs universitet

investeringar och en av de viktigaste uppgifter ett land kan ta sig an.

Vår syn på läraryrket innebär också ett tillfälle till värdefull självreflexion. Lärande är universitetets huvuduppgift. Är det inte naturligt – ja självklart – att läraryrket är en uppgift kring vilken alla kan samlas med intresse och engagemang? Vår attityd till läraryrket speglar således vår syn på universitetets huvuduppgift.

LÄRARYRKETS OMFATTNING och dess integrerade arbetsformer ställer dock alldeles särskilda krav på alla inblandade. En väl fungerande, genomtänkt och tydlig organisation är ett måste.

Organisationen tar hand om regelverket och de praktiska frågorna. Den är en förutsättning, men den löser inte uppgiften – det gör som alltid människorna. Lärandet handlar om en situation, ett innehåll som förmedlas med en metod.

Om detta skriver Anki Dellnäs att "vi måste acceptera en mångfald och en pluralism när det gäller hur lärandet skall ske". Och att en ballad kan framföras på 21 olika sätt och alla är riktiga. Finns det då inga sanningar om hur metod och innehåll med fördel kan förenas? Området är uppenbarligen inte tillräckligt utforskat, men glädjande nog har extra resurser tilldelats Vetenskapsrådet, som genom Utbildningsvetenskapliga kommittén bidrar till ökade insatser och uppmärksamhet.

DEN MEST GENERELLA insikten är nog att allt lärande är individuellt. Lärandet innebär att kunna stimulera och entusiasmera – även när det kan vara tungt och slitigt. Utgångspunkten är studenten. Kursvärderingen är ett viktigt verktyg.

I diskussionen om hur metod och innehåll skall byggas samman blir målformuleringar för verksamheten viktiga. Utan mål blir alla medel lika bra – eller dåliga. "Hur ser det ut när läraryrket är riktigt bra?" är en fråga som måste besvaras gemensamt – såväl för att nå en samlande värdegrund som för att finna metoder att mäta framgång. Därmed kan vi korrigera våra misstag och ständigt bli bättre genom eget lärande.

Ytterst handlar det om kvalitet i vårt eget arbete.

Med dessa funderingar lämnar jag stafetten vidare till Margareta Wallin Peterson, vicedekanus på Naturvetenskapliga fakulteten. Hur ser naturvetarna på denna så viktiga fråga?

Språkspalten

Språket blir tråkigt med hyperkorrektion

I flera av mina tidigare språkspalten har jag talat om göteborgskt a-uttal. Av Anders Eriksson, som nyss kommit till Göteborg som professor i fonetik, fick jag apropå detta ett tips om att det finns smakprov på nutida svenska dialekter på adressen www.swedia.nu. Jag har inte hunnit lyssna ännu, men hoppas kunna göra det i sommar.

En annan göteborgsfråga gäller ett gatunamn, Övre Besvärgatan. Varför heter den så frågade någon. Jo, det har faktiskt med besvär och svårigheter att göra. Gatan är brant och var förr också stenig och svår att ta sig fram på. Samma namn på svårframkomliga gator fanns förr i andra svenska städer, bl.a. Stockholm, men det verkar som om man på andra håll har döpt om gatorna. Eller också har de helt enkelt försvunnit i samband med nya stadsplaner, som den nedre delen av vår göteborgska Besvärgatan verkar ha gjort. I Göteborg stammar namnet från 1883.

Jag har också fått en fråga om göteborgsbarn som använder orden (*vara*) *svett* och (*det var*) *kuligt*, som ju inte precis är några standardformer. Vad är det för slags ordbildningar undrar frågeställaren. En kul fråga tycker jag, som har en gemensam nämnare, nämligen adjektivändelsen *ig*. Den ändelsen är lågtysk eller tysk och kom in i svenskan mot slutet av medeltiden. Tidigare använde vi i svenskan ändelsen *ug/-og*, som fortfarande finns kvar i ord som *idog* och *avog*. Ändelsen *ig* lades först till substantiv, och den betydde då, full av; försedd med; bestående av, det som substantivet betecknade. Ganska snart kunde den också läggas till ord av andra ordklasser. *Svettig* betydde, full av svett, t.ex. Formen *svett* är helt enkelt en kortform av adjektivet, precis som *lexikal* av *lexikalisk*. Frekventa ord förkortas ofta.

På i det närmaste omvänt sätt ligger det till med *kulig*. Det är bildat till det oböjliga adjektivet *kul*, som därigenom blir helt regelbundet och böjligt. *Kul* är ett nytt ord i svenskan, belagt första gången 1911, eventuellt bildat till det finska ordet *kyllä*, ja. Fast det förekommer att ordet *kul* får ändelse direkt också, (*det var*) *kult*. Det finns ju en stark tendens att böja adjektiv i svenskan, så det vi ser prov på här är två olika anpassningstekniker som gör språket mer regelbundet.

Det finns faktiskt också en annan typ av fall där ett ord oförhappandes få ett *ig* tillagt. Jag tänker på ett uttal som jag har hört i Halland, nämligen *muligt* i stället för *mulet*. Detta fenomen har dock ingenting med större regelbundenhet att göra. I stället är det en missuppfattning, som bygger på att man tror att *mulet* är ett regionalt uttal av typen *träket* för *tråkigt*, som ju förekommer i södra Sverige. För att snygga upp sitt uttal använder vissa i stället uttalet *tråkigt* och uppfattar *muligt* som en parallell till det. Detta brukar språkvetare kalla hyperkorrektion.

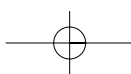
Skicka dina frågor direkt till: kerstin.noren@svenska.gu.se

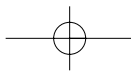

Kerstin Norén

Dekanus för Humanistiska fakulteten, blivande prorektor vid GU

FOTO: GÖRAN OLOFSSON/GU

Fria ord

Skriv till GU Journalen

E-post: gu-journalen@gu.se Manusstopp: 26 augusti

Om lärarutbildningen var en soppa

EN AV MÅNGA aktörer inom lärarutbildningen är Institutionen för pedagogik och didaktik. Nära 400 anställda på sju enheter ger struktur och svar på bl a frågor av karaktären: Hur lär vi och hur bör man därför undervisa? Om vad och under vilka förutsättningar? Med vilka metoder relativt vilka syften?

På enheten för lärande och undervisning, där jag arbetar, blir förhållandet mål – medel, innehåll – metod, praktik – teori högtintressant. Vi står nära de yrkesverksamma i olika skolformer och påminns där om yrkeslivets intensitet och om hur "tätt in på huden" frågorna ovan ska besvaras.

Anki Dellnäs skrev i förra numret att "Innehåll är viktigare än metod". Jag menar att begreppen är oupplösligt förenade. Vare sig vi talar om utbildning inom universitet, skola eller barnomsorg är innehåll, form, mål och medel lika ömsesidigt beroende av varandra som kropp och själ. Just här ligger läraryrkenas fascinerande komplexitet! Didaktikens stora intresse är undervisningsrelationernas dilemman.

Det sammansatta, situationella och svärgripbara lockar dock många till reduktionistiska slutsatser och onödiga dikotomier. Text att lärarskicklighet antingen bygger på "medfödda egenskaper" eller "goda ämneskunskaper". Delarna uppmärksammas lättare än helheten. Visst – personlighet, handlag och gott ämneskunnande finns med, men för professionen är det intressanta just förhållandena däremellan.

Dellnäs skriver att ingen kan ha "ett absolut tolkningsföreträde på hur det bästa lärandet skall gå till". Så olyckligt det vore om universitetet inte

vågade hantera dessa frågor vetenskapligt!

Idéhistoria är ju för övrigt ett bra exempel på hur människors tankar låter sig struktureras. – Hur vi gör hänger samman med hur vi tänker.

Om lärandet är målet, är undervisningen medlet. Så bidrar vi med pedagogiken och didaktiken. Då lärandet aldrig sker utan innehåll, blir förstås övriga institutioners ämnesbidrag också centrala.

Universitetsläraarnas samarbete (och en god organisation!) ska få delarna att fungera och samverka i studenternas kommande yrkesliv. På vår institution blir denna sammanvägning en uppmärksamhet i sig. Metod blir innehåll!

Dellnäs jämför inläring med 21 olika sätt att framföra en ballad – "och alla är riktiga". För att undvika den relativism som ligger på lur här, finns vi med, Anki!

EN GOD SOPPA kräver goda råvaror, kryddor och en skicklig kock. Proportioner är avgörande. Vilka som serveras och i vilket sammanhang, har också betydelse.

Goda kunskaper är råvaror i en lärarutbildning. Innehållet är centralt, men det räcker inte! Det ryms stor individuell skaparkraft både för kockar, lutsångare och lärare, men det spelar självklart stor roll vilka metoder de använder. Och dessa går alldeles utmärkt att analysera och strukturera – både inom kock-, musik- och lärarutbildning!

Lars-Åke Kernell

Enheten för lärande och undervisning
institutionen för pedagogik och didaktik

Slutreplik om den feta lögnen

I SIN KRÖNIKA i GU Journalen 1/03 gjorde Birgitta Strandvik (BS) de allmänna kostrekommendationerna om mindre fett i maten ansvariga för fetmans utbredning i västvärlden. I sitt svar på mitt genmäle i nr 2/03 utvecklar hon sin uppfattning om att fetma (med följdskjukdomar) beror på brist på vissa essentiella fettsyror.

I sin krönika i 1/03 påstod BS att den västerländska kosten hade "lite mättat fett" när den har mer mättat fett än någon annan kostform. I nr 2/03 kommer felaktigheter om fettsyrekvoten n-6/n-3 i vår svenska kost. Hon påstår a) att den är omkring 10, b) att det är "margarinfettet som ger oss den höga kvoten", och c) att det är kost med vår kvot som används i hennes och Korotkovas rättsförsök.

Fakta är beträffande a) att kvoten är 5 enligt data i Livsmedelverkets (SLV) senaste kostvaneundersökning "Riksmaten". Rekommenderad nivå är 4-5, b) att det är tack vare margariner som kvoten är så bra! Alla 17 margarinsorter som finns i SLV:s tabellverk har en kvot mellan 2,3 och 4,3, medelvärde 3,3 och c) det är inte ett fett med vår kosta låga kvot

Svar: Det är tråkigt att ett kåseri, som ju tyvärr inte kunde utvecklas med de referenser som en vetenskaplig artikel fordrar, skall avfärdas i hätska tongångar. Det finns mycket data bakom vad jag framför och även om populationsstudier visar en sak så måste man gå in på subpopulationer för att visa på de effekter jag diskuterar.

som använts i rättsförsöken, den var nästan dubbelt så hög eller 9.

Vidare, i våra margariner finns 5-10 ggr mer n-3 fettsyror än i samma mängd smör (som BS favoriserar) och de svarar för en tredjedel av 8:3 (n-3)-intaget mot en fjärdedel av 18:2 (n-6)-intaget. Hennes hänvisning till konkurrensen om samma enzymer för elongering och desaturering av dessa till de metaboliskt aktiva fettsyrorna saknar den viktiga informationen att de (arakidonsyra (n-6), EPA(n-3) och DHA(n-3)) redan finns färdigbildade i betydelsefulla mängder i fisk, ägg, kött och köttprodukter med en i vår kost förmålig n-6/n-3-kvot på 0,3. Man kan därför fråga sig om 18:2/18:3 kvoten har någon biologisk betydelse i kosten med mycket animalier.

Innan BS angriper andra länders kostrekommendationer rekommenderar jag studium av litteraturen om så enkla ting som deras kostvanor och livsmedels näringsinnehåll, och att vara varsam med tal om feta lögner.

Björn Isaksson

Professor emeritus i klinisk näringslära

Margarinsammansättningen har ändrats de senaste åren och vad Folkhälsan rekommenderar är tyvärr inte vad alla följer. Vetenskaplig sanning är inte stationär.

Birgitta Strandvik

Professor vid institutionen för kvinnors och barns hälsa

Svar på artikel om information på CD

ARTIKELN PÅ SIDAN 6 är mycket kritisk. Jag känner inte igen mig i den bilden som ges och hade nog snarare förväntat mig en artikel om ett unikt samarbete över fakultetsgränser som med en originell ansats sökt nå en ny målgrupp studenter i en allt hårdare konkurrens mellan olika universitet.

Artikeln börjar mycket riktigt med att studenter, som vi alla, överöses med information. Även vi ville nå ut med information om våra program eftersom vi är stolta över den unika bredd, djup och samverkan vi har i våra miljövetenskapliga utbildningar och de goda vitsord vi fått i den nationella utvärdering av miljövetenskap som just genomförts av VHS. Vi har också sett en klart minskande trend i söktryck för miljöutbildningar i Sverige.

När vi sedan hade att besluta om formen för denna information så fanns det i princip två alternativ – en traditionell broschyr eller en CD. Efter diskussion valde vi CD-alternativet eftersom vi där kunde få med mer information, produktionskostnaden var låg (ca 5 kr/CD) och vi förväntade oss ett större genomslag bland gymnasister.

I ARTIKELN DÖMS två PR-grepp ut av dem som GU Journalen valt att kontakta – utsidans design och materialets "klickbarhet". Efter viss diskussion lät vi oss övertygas av reklambyrån att den valda utsidan skulle locka fler att öppna CDn än en traditionell utsida. När de väl öppnat CDn ville vi nå fram med vårt centrala budskap innan vi öppnade upp för klickbarhet. Det var uppenbart för alla att det fanns flera möjligheter och vi gjorde ett val.

Effektiviteten i en informationsatsning som denna ses främst i utfallet. Ingen kommer någonsin att veta huruvida de rekommendationer som ges i artikeln hade förbättrat effektiviteten. Vad vi vet är att vårt program har fler sökande i år än förra året medan många andra utbildningar har ett sviktande underlag. I höst får vi veta hur de som sökt programmet fått information om det. Det räcker med att vi på det här sättet får två extra välmotiverade studenter som genomför hela utbildningen för att satsningen skall bli lönsam för GU.

GU Journalen inleder artikeln med att CD-rom materialet har väckt uppmärksamhet genom sina brister. Faktum är att jag inte sett någon sådan uppmärksamhet – utom från GU Journalen.

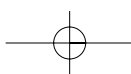
Gunnar Köhlin

Ordförande för ledningsgruppen för samhällsvetenskapligt miljövetarprogram vid Göteborgs universitet

Häftiga debatter vid kaffebordet? Låt fler få veta vad du tycker!

Skriv till GU Journalens insändarsida,
e-post: gu-journalen@gu.se

Men skriv kort och kärnfullt, runt 350 ord, absolut inte mer än 450. Tänk på att debattartikeln ska kunna förstås av alla tidningens läsare, så undvik alltför mycket facktermer! Uppge alltid namn och institutionsadress till redaktionen. Men i tidningen får du gärna vara anonym. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta manus. Manusstopp för nästa nummer är den 26 augusti.

Bondjers lämnar över med uppnådda mål

– Det jag har velat åstadkomma har uppnåtts. Sahlgrenska akademien har nu en fungerande organisation och även om jag hade önskat att den var mer stabil innan jag lämnade dess ledning är jag ändå övertygad om att de idéer som ligger till grund för akademien kommer att genomföras på ett bra sätt.

DEN TRETTONDE JUNI går Göran Bondjers förordnande som preses för Sahlgrenska akademien ut. Han ställer inte upp för en ny period. I stället kommer presesfunktionen att delas – Christina Rogestam blir akademins nya ordförande, vem som blir exekutiv chef är ännu inte bestämt.

Att chefsrollen delas upp på två poster är något som Göran Bondjers välkomnar. Och efter åtta år som dekanus vid medicinska fakulteten och två år som akademins preses tycker han att det kan vara lämpligt att dra sig tillbaka även om han medger att han gärna hade velat stanna ännu en tid medan akademins organisation förankras.

– Men jag har många goda kontakter och står gärna till förfogande för att förmedla dem eller stå till tjänst med något annat.

Sahlgrenska akademien utgör ett av de största förändringsarbetena som genomförts vid ett svenskt universitet – bland annat har man skapat en för Sverige unik värdvetenskaplig fakultet. Att akademien efter många turer äntligen funnit sin legitima form, ser Göran Bondjers som en stor framgång.

– Akademien innebär en ny idé som utgör en förutsättning för att GU ska kunna konkurrera inom och utom landet. Jag lutar på att man inser hur viktigt detta är och att de tankar som ligger bakom akademien kommer att genomföras. All turbulens kring bildandet

aktualiserar egentligen en mycket central fråga: Hur ska svenska universitet organiseras så att verksamheten främjas i stället för att hindras? Vi måste ju konkurrera internationellt, framför allt med USA och där styrs man inte av regler på samma sätt som här. Detta blir en avgörande fråga för framtiden.

DEN AKADEMI SOM Göran Bondjers nu lämnar ledningen för har nått goda resultat inom många områden. När det gäller forskning är man särskilt framgångsrik inom områdena hjärt- kärl, mikrobiologi, immunologi, barn och ämnesomsättning samt förstas odontologi.

– Den uppgång i forskningsproduktion vi har här är unik i Sverige. Den beror förstas inte på mig utan på alla fantastiska medarbetare vi har som jobbar så bra. Vi ligger långt över världsgenomsnittet på många områden, särskilt inom odontologi, men också värdvetenskapen ligger mycket bra till. Även när det gäller utbildningar är vi framgångsrika, våra program hör till de mest eftersökta i landet och den nya apotekarutbildningen, Sveriges andra, är mycket populär.

ATT GÖRAN BONDJERS lämnar ledningen för akademien innebär knappast att han kommer att gå sysslös.

– Nej, det skulle jag aldrig stå ut med! I mitt avtal ingår exempelvis att jag ska kunna rehabilitera mig som forskare under två år. Mitt område är hjärt-kärlsjukdomar och varför risken att drabbas ökar vid åldersdiabetes.

Göran Bondjers har också bland annat fått ett erbjudande om att bli programdirektör för Swegene, det genomrelaterade forskningsprogram som GU bildat tillsammans med Chalmers och Lunds universitet, där han sedan starten varit vice ordförande.

– Den sista tiden har jag fått fler bevis på uppskattning från kollegor än någonsin tidigare, vilket naturligtvis känns bra. Jag har stor tilltro till Sahlgrenska akademien och till att vi har valt rätt sätt att hantera framtidens frågor.

Eva Lundgren

FOTO: GÖRAN BONDJERS

Bokrecension

Skarpsinnigt om skrivprocessen

SOCIOLOGIPROFESSOR JOHAN ASPLUND har skrivit ett antal verk av stort intresse. Ändå tycks han inte vara särskilt känd hos en kulturintresserad allmänhet. Och han anstränger sig inte heller för att bli det. I förordet till den aktuella boken *Avhandlingens språkdräkt* (Bokförlaget Korpen) skriver han att hans bok "inte är riktad till någon bredare allmänhet".

Men någon svärbegriplig, exklusiv författare är han egentligen inte. Han skriver en klar prosa. I den aktuella lilla boken tar han upp olika aspekter på konsten att läsa och skriva. Det är nog inte bara ämnesvalet och formatet som gör att tankarna någon gång går till Olof Lagercrantz. Asplund skriver skarpsinnigt om skrivprocessen, om skillnaden mellan att skriva och bearbeta en text, om möjliga orsaker till skrivkramp, om Emile Durkheims skrivsätt.

Asplund kritiserar den utbredda språkliga relativismen. Få vill bli beskyllda för att vara "språkpoliser". Men Asplund lovordar t o m Erik Wellanders omdiskuterade klassiker *Riktig svenska*.

Utifrån sin omsorg om det skrivna ordet riktar han skarp kritik mot den svenska sociologin, där ointresset

för språket varit en obruten tradition. Situationen börjar bli ohållbar. Åtskilliga doktorander skriver en svenska som är full av fel, och ibland oförståelig. När universitet måste lägga stora pengar på språkgranskning blir det problematiskt, inte bara av ekonomiska skäl. Avhandlingar får inte vara spökskrivna.

Asplund ägnar ett avsnitt åt att diskutera bakgrunden till detta dilemma. Han konstaterar att det finns ett självklart samband mellan språkkänsla och beläsenhet.

Den ensidigt specialiserade kan inte beskrivas som beläst. "Beläsenhet i egentlig mening är bred, mångsidig, ospecific". Skönlitteraturen är en central beståndsdel. Den beläste har läst och reflekterat över ett stort antal litterära verk från skilda tider.

Men den som i kafferummet på en sociologisk institution på 1950-talet inledde ett samtal om TS Eliot eller Stendhal begick närmast ett regelbrott. De tidiga svenska sociologerna hade ett behov av att skapa legitimitet åt sitt ämne, som innan dess varit en del av den praktiska filosofin. Sociologi skulle vara en hård vetenskap och det var viktigt att markera distans till mjukare humanistiska ämnen, där framställningskonsten var av

större betydelse. Det har nästan ansetts suspekt att skriva väl. Men, som Asplund så riktigt understryker, "skrivsättet

inbegriper ett sätt att tänka och förstå. Våra sociologiska insikter kan aldrig överskrida gränserna för vår förmåga att uttrycka dem språkligt."

Asplunds vidräkning med sociologin är alltså hård. Men frågan är om det inte finns anledning till själv-rannsakan också på andra håll. Häromåret konstaterade Horace Engdahl att litteraturvetare ofta tror att dikten kan studeras med kemistens eller atomfysikerns objektivitet. Engdahl gjorde följande diagnos över sitt ämne: "Den livsviktiga konsten att skriva lämnas åt sidan. Språket är ju forskarens kommunikationsmedel men också hans viktigaste arbetsredskap. Ett sådant språk kan aldrig ersättas av metodik och teorier."

Johan Asplund är en ovanlig akademiker, inte bara därför att han skriver väl.

Förhoppningsvis kommer det att finnas plats för sådana forskare också på morgondagens universitet.

David Andersson

serie **DYGDER**

Balansera dig förträfflig

Text: Kajsa Asklöf Illustration: Eva-Lena Hedvall

Måttfullhet är ingen högstatusdygd i en nation där vi lärt oss att huka under beskyllningar av att vara präktigt lagom. Men om man översätter måttlighet med balans blir det genast något eftersträvansvärt och en dygd i tiden. Omåttlighet lämpar sig ändå bäst för genier, annars hamnar man lätt i kategorin oglamorösa avvikare och stöts ut.

DEN SOM LÄR SIG att hantera de kroppsliga begären efter mat, dryck och sex kan bli en förträfflig människa, anser Aristoteles. Att vi har de här begären är helt naturligt, det är vårt förhållningssätt till dem som är det väsentliga och det måste vi lära oss. Till skillnad från de övriga djuren kan vi med förnuftets hjälp välja en gyllene medelväg mellan asketism och frosseri vilket

” Den som lär sig att hantera de kroppsliga begären efter mat, dryck och sex kan bli en förträfflig människa

räddar oss från att göra dumma saker mot oss själva och andra.

– Det goda förhållningssättet är måttfullheten. För Aristoteles är frågan om vilken slags människa man ska vara det centrala, säger Anders Tolland som forskar om dygdetik på filosofiska institutionen.

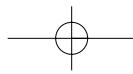
Att lära sig att hantera de kroppsliga begären har ett värde utöver att undvika oönskade konsekvenser – det är en av förutsättningarna för att bli en bra människa.

Anders Tolland tycker att man fångar Aristoteles tankar bättre om man använder ordet förträfflig istället för dygdig.

– Att leva dygdigt är ett nödvändigt villkor för att bli fullt ut lycklig, men om du har otur och omständigheterna är emot dig får du inget bra liv trots att du är en förträfflig människa, menar Aristoteles. Men även om utsikterna för ett bra liv inte är så goda ska vi ändå eftersträva att bli bra människor eftersom dygden har ett egenvärde. Dygden var sin egen belöning.

I vår tid talar vi mycket om olika slags missbruk – av sex, mat, alkohol, spel, shopping, ja till och med träning. Men var går egentligen gränsen mellan bruk och missbruk?

– Korsord och andra hobbies ses som okej, bingo kan vara gränsfall medan amfetamin inte är alls ok.

Förr så ansågs onani vara ett tecken på sjukdom, men idag säger man att det är helt normalt och att alla gör det. Om man ser på saken i det ljuset är uppfattningen om vad som är normalt och onormalt både kulturellt och historiskt betingat, säger Claudia Fahlke, docent i psykologi.

Gränserna flyttas hela tiden. Det var inte så länge sedan vi blängde snett på yuppisarna med sina fäniga nallar som talade som de tokiga för sig själva rätt ut i luften. Idag är vi många som konverserar med osynliga i offentligheten. Samtidigt som vi är måna om att anpassa oss till gruppen och inte sticka ut för mycket, finns en önskan om att märkas. Men den som sticker ut måste göra det på ett intressant eller avundsvärt sätt, annars leder det lätt till utanförskap.

– Om man tar beroendefenomenet i sig så är vi alla beroende av något – av mat, fritidsintressen och våra rutiner, men vissa beroenden är helt klart mindre skadliga än andra. Frågan är när det blir avvikande och skadligt.

BIOLOGISK PSYKOLOGI och alkoholforskning är Claudia Fahlkes område. En fråga som alkoholforskare intresserar sig för är varför vissa blir alkoholister och andra inte. Även om det finns en typ av alkoholism, typ 2, som innebär att man börjat dricka mycket redan i tonåren, så är det vanligaste att man tar klivet från socialt drickande till missbruk i vuxen ålder, ofta i åldrarna mellan 30 och 40 år, och att man då har ett ordnat liv med arbete och familj.

En neurobiologisk förklaring till varför en del av oss blir missbrukare är att det kan finnas störningar i bland annat serotonin- och dopaminaktiviteten, som är två transmittorsubstanser i hjärnan.

– Vad droger gör när man tar dem är att de påverkar aktiviteten av de här ämnena, vilket ger en känsla av belöning i början. Det sker vid sex, joggning och en bra konsert också, men för en del kanske det inte räcker, utan de måste ta till alkohol också, säger Claudia Fahlke.

En mer psykodynamiskt inriktad förklaring är att alkohol och droger skänker trygghet till den som inte fått uppleva det under uppväxten.

– Det är som en narkoman sa: Heroinet är min fru och mitt liv. Många säger att de kände att drogen fyllde ett tomrum första gången de tog den.

En del tänker sig att några har en genetisk sårbarhet som gör att vi lättare blir missbrukare, och andra att det är psykosociala orsaker som ligger bakom.

Diskussionen handlar om vad som är arv och vad som är miljö. Klart är i varje fall att ingen skulle gå in i ett missbruk om det inte gav någon slags belöning.

– De som utvecklar ett alkoholmissbruk i 30- till 40-årsåldern dricker kanske för att de vill dämpa stress, oro och ångslan. Om jag är ledsen och provar mat, sex eller alkohol så får jag belöningen att bli avslappnad.

Så småningom går man in i ett beroende som är både psykologiskt och fysiologiskt.

– Vad man gör med droger och alkohol är att man isolerar nuet. Det är här och nu och inget annat. Oron finns inte.

Claudia talar om att vi ibland behöver regrediera i jagets tjänst, vilket innebär att man tillåter sig att vara barnsligt glad, lekfull och småtokig, fast under kontrollerade former.

– Det kan vara så att vissa människor har svårt med detta utan alkohol.

Även om det går att dölja ett alkoholmissbruk i många år så brukar det nå en gräns när kroppen börjar protestera. Man blir tröttare, och intresset, lusten och kreativiteten minskar gradvis. Livsgnistan dämpas helt enkelt samtidigt som man ofta är sjukskriven. Med ett långt missbruk följer också depressioner. Till slut är det lätt att börja missköta både jobbet och relationer. En del människor vaknar då till, kommer till insikt och

söker hjälp. Det finns faktiskt även de som självläker.

– Att lära sig att inte använda alkohol som lösning på sina problem är att gå den långa vägen. Då gäller det att börja tänka i nya banor och hitta alternativa metoder för att koppla av.

I musikhistorien finns det gott om människor som blivit offer för sina egna utsvävningar. Långt före rocken och legendariska, tragiska öden som Janis Joplins och Kurt Cobains fanns jazzmusikern Charlie Parker.

– Han är ett praktexempel på måttlöshet. Han använde massor av droger, åt för två och var mycket aktiv vad det gällde att förföra kvinnor. Han upptäcktes som tonåring, var en firad stjärna som 25-åring och dog utsliten 35 år gammal. Då hade redan hans popularitet börjat dala, berättar Jan Eriksson, doktorand på musikvetenskapliga institutionen.

I en biografi om Charlie Parker går det att läsa om hur han inför en konsert kunde sitta i logen och äta dubbla portioner av den mäktigaste rätten på menyn samtidigt som han drack enorma mängder gin. En normal människa hade tuppav, men han gick ut och spelade fantastisk och nyskapande jazzmusik.

– Den här föreställningen om konstnären som något exceptionellt har sina rötter i romantiken. Biografierna skapar bilden av den måttlösa bohemiska konstnären och marknadsföringen av artister bidrar säkert också till denna bild. Det är troligare att man köper en skiva av en sådan person än av en vanlig, trä-

” En normal människa hade tuppav, men han gick ut och spelade fantastisk och nyskapande jazzmusik

kig typ. Men inom jazzmusiken finns det exempel på alldeles enastående musik som skapats av människor som levat alldeles vanliga, måttliga liv.

Den som vill bli legendarisk ska nog ändå se till att vara ett geni. Av genier finns det två typer, berättar Olle Edström, professor i musikvetenskap. I den klassiska grekiska föreställningen så var det gudarna som talade genom genierna. Den andra sorten hör till kategorin naturlig begåvning. De kan bryta alla regler och komma på nya. Mozart var ett gudabenådat barn som improviserade vid pianot redan som 5-åring.

Beethoven gjorde om musikhistorien med kraft av sin egen personlighet. Men de kvinnliga genierna har förblivit oupptäckta under sin jordiska vandring.

– Genom det patriarkaliska systemet är det bara män som nominerats till genier. Det är en social konstruktion som inte har några belägg. De kvinnor som hade precis samma musikaliska begåvning kunde inte nå ut, för samhället hade andra åsikter om vad de skulle ägna sig åt, säger Olle Edström.

Tobias Pettersson skriver en avhandling om geniförklarade musiker. Fram till slutet av 1700-talet ansågs de vara hantverkare och inte en individuell artist. Under 1800-talets första hälft kom den första genikulten och med den två olika konstnärstyper – den omänskliga virtuosen och den disciplinerade tonkonstnären. Paganini tillhörde den förstnämnda sorten och fick kvinnor att dansa runt sig när han spelade sin fiol.

– Han kallades för djävulens violinist. Han spelade väldigt snabbt och det sägs att han hade en intensiv utstrålning på scenen. En historia som jag har hört är, att när han dog, vågade man inte begrava honom i vigd jord, berättar Tobias Pettersson.

Mot virtuosen ställdes under 1800-talet den balanserade tonkonstnären. Från Centraleuropa kom idealet till Sverige under andra halvan av seklet. I slutet av 1800-talet förändrades det svenska samhället i grunden när människor började arbeta i industrier och flytta in till städerna. De fick arbeta hårt för lite betalning i

smutsiga och bullriga miljöer vilket naturligtvis väckte motstånd. Då fick geniet en social roll att fylla.

– Musiken användes disciplinerande. Man talade mycket om motsatser i förening – att skapa en nationens enhet, klassernas enhet och om könen som komplementär enhet. Musiken användes som folkbildningskraft för att förändra arbetarklassen, med den borgerlige mannen som förebild. Beethovens nionde symfoni ansågs som det absolut högsta, och man tänkte sig at symfonin i sig skulle vara karaktärsdanande. Den kunde användas för att domesticera arbetarklassen så att den inte skulle ta till våld.

På 1890-talet lanserades en ny litterär estetik som riktades mot borgerliga dygder som nytta och måttfullhet berättar Jenny Bergenmar, som just lagt fram sin avhandling om avantgardisten Selma Lagerlöf och hennes debutroman *Gösta Berlings saga*. Den estetiska parollen är: njutning, livsglädje och fantasi framför samhällsnytta, moralism och realism.

– Romanen avspeglar tidens diskussion om kärlekens villkor och ifrågasättandet av de kristna och borgerliga dygderna. Kavaljerslivet i *Gösta Berlings saga* är verkligen en illustration av motsatsen till måttlighet, säger Jenny Bergenmar.

Decenniet innan hade kvinnlig problemdebatterande prosa fått ett uppsving, och nu protesterade män som Heidenstam och Oscar Leventin mot "lill-naturalismen" där man närsynt skärskådade vardagen. Männen ironiserade över detta och ansåg att litteraturen inte skulle stå i samhällsnyttans tjänst. Istället hylade de fantasin, det exotiska och det färgstarka.

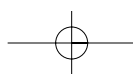
– Heidenstam var inspirerad av Nietzsche, som ju var den främste upprorsmannen mot den borgerliga moralen. En tanke hos honom är att det estetiska rättfärdigar livet.

Litteraturen i samhällets tjänst ersattes av ett krav på inbillningskraft och poetisk bearbetning. Människan skulle fånga dagen och ge sig hän åt det sköna och vackra.

– Man kan se det som en reaktion mot moderniteten som 80-talisen hade kartlagt med stor detaljrikedom. Med sin hyllning till livskänslan i *Gösta Berlings saga* avvek Selma Lagerlöf från förväntningarna på en kvinnlig författare och placerade sig i samma läger som det manliga avantgardet.

För kavaljererna i boken är livsglädjen livets första plikt. De ingår en pakt med djävulen som går ut på att de inte ska göra något klokt, nyttigt eller karringaktigt på ett år. Men när de når till sista kapitlet väljer kavaljererna ändå att gå måttfullhetens väg. De avsäger sig den ärvda herrgården Ekeby för att istället leva det strävsamma livet i ett torp. Det blir helt enkelt för dem som för de flesta av oss.

– Men boken slutar trots allt med en mening om att det blir svårt för fantasins jättebin att komma in i verklighetens kupa.

Bosse tackar för sin tid på GU

Jag har aldrig lärt mig så mycket på så kort tid. Jag har fått träffa intressanta människor från alla vetenskapsområden men också en mängd spännande personer utanför universitetet. Alla dessa kontakter hör till den stora behållningen av att vara rektor.

SÅ SÄGER BO SAMUELSSON som efter sex år som rektor vid Göteborgs universitet slutar den 30 juni.

Skapandet av Sahlgrenska akademien med en värdvetenskaplig fakultet, IT-universitetet, den nya lärarutbildningen, Göteborgs Miljövetenskapliga centrum, igångsättandet av Universitetets vecka och Universitets-tv, satsningarna på SWEGENE och samarbetet med Vårdalinstitutet, konferensen i samband med EU-toppmötet, Universeum och Världskulturmuseet – allt detta hör till projekt som Bo Samuelsson varit med om att skapa, initiera eller slutföra under sina år som rektor.

– GU är ju ett väldigt brett universitet med utbildningar och forskning inom de flesta fält, påpekar Bo Samuelsson. Jag tror inte att man kan vara rektor för ett sådant här lärosäte om man inte är nyfiken och har intressen som sträcker sig över många olika områden. Mitt arbete som rektor har inneburit att jag fått sätta mig in i många nya frågor, vilket varit spännande men också inneburit mycket arbete. Någon fritid har jag knappast haft och inte ens när min hustru och jag var på semester på 5 200 meters höjd i Bolivia kunde jag släppa tankarna på Göteborgs universitet.

MYCKET HAR HÄNT vid GU under de sex år Bo Samuelsson varit rektor – hit hör skapandet av den utbildningsvetenskapliga fakulteten i sin nuvarande form och bildandet av en konstnärlig fakultet som är ensam i världen om så stor bredd. Det vetenskapliga rådet som inrättades förra året är unikt i landet och satsningarna på jämställdhet och jämlikhet liksom på miljö, etik och kvalitet i utbildning och arbetsmiljö har lett till att nya frågor kunnat lyftas fram.

Men åren har också varit fyllda av problem. Sahlgrenska akademien och IT-universitetet hör till de projekt som stötte på patrull flera gånger innan de lyckades genomföras.

– Allt bråk kring akademien och IT-universitetet har förstås tagit på krafterna. Jag har dessutom en tendens att ta saker och ting personligt, vilket kan vara både positivt och negativt. Men bland annat medför det att privatlivet blivit extremt lidande, någon ork för barnbarn, släkt och vänner har jag knappast haft under de här åren.

Rektorsrollen innebär att man som myndighets-

FOTO: GÖRAN OLSSON/GU

chef har det övergripande ansvaret för verksamheten – samtidigt som det är oklart vad man har för verkliga maktbefogenheter i en kollegial miljö, menar Bo Samuelsson.

– Göteborgs universitet har 4,5 miljarder i omsättning, fem tusen anställda och 40 000 studenter. Som rektor är man ensam i en utsatt position, man blir portalfigur för allt elände. Det berättas om Hjalmar Frisk, rektor på femtiotalet, att han kom hit på tisdagar klockan fyra och frågade: Har det hänt något? Och mer än så krävdes det inte av en rektor. I dag har rektorsrollen blivit så omfattande att den är närmast omöjlig. Kanske borde man rekrytera ett team i stället, särskilt när det gäller ett så stort och brett universitets som vårt.

BO SAMUELSSON har fyra år kvar till pensionen, eller sex om han väljer att arbeta två år extra.

– Det är ju en lika lång period som jag varit rektor. Vad jag ska göra vet jag inte än, förutom att jag kommer att fortsätta mitt engagemang i ScanBalt, det samarbete kring bioteknik i norra Europa som jag är ordförande för. Till att börja med tänker jag vila mig – och försöka få lite distans till Göteborgs universitet. Det kommer säkert att kännas konstigt när telefonen plötsligt är tyst men jag kommer att få

tid över till annat, som att skriva om mina stora intressen kunskapsbildning, utbildning och forskning.

En snipa ligger och väntar på honom i skärgården. Och intresset för joggning och friskvård hoppas han åter kunna ta upp.

– GU har en enorm utvecklingspotential, ett unikt söktryck av studenter och, efter många plågsamma åtgärder, en ekonomi i balans. Jag har stora förhoppningar när det gäller vårt universitet men ingenting är gratis. Det gäller att jobba hela tiden.

Eva Lundgren

